

OBRANA



**25 rokov
UNPROFOR**

**Vrcholí príprava
na Lotyšsko**

**Vojenské činy roka
2017**

**Rozhovor
s novým náčelníkom
generálneho štábu
genpor. Danielom Zmekom**

Vďaka a úcta

Minister obrany SR Peter Gajdoš si 8. mája v obci Makov spolu s prezidentom SR a hlavným veliteľom ozbrojených síl Andrejom Kiskom pripomenul 73. výročie skončenia druhej svetovej vojny. Makov leží neďaleko hraníc s Českou republikou a pietna spomienka v roku 100. výročia vzniku ČSR podľa neho pripomínala aj spoločnú históriu Čechov a Slovákov.

Profesionálni vojaci a zamestnanci Ministerstva obrany SR si pamiatku obetí vojny a výročie ukončenia najkrvavejšieho konfliktu v dejinách ľudstva uctili 9. mája v klube MO SR. „Všetkým padlým a aj tým, čo prežili, patrí za našu slobodu a náš každodenný život úprimná vďaka a úcta,“ povedal náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR genpor. Daniel Zmeko.

Výročie skončenia druhej svetovej vojny si 9. mája pietnou spomienkou na bratislavskom Slavíne pripomenuli štátny tajomník rezortu obrany Marián Saloň, predseda NR SR Andrej Danko, predseda vlády SR Peter Pellegrini a ďalší.

Foto: Ivan Kelement, Pavol Vitko





Miloslav Ščepka,
vedúci oddelenia
rezortnej tlače

Dieťa, prežívajúce v každom z nás, sa podvedome teší na 1. jún – Medzinárodný deň detí. Aj preto je azda celý posledný mesiac školského roka pred sladkým prázdninovým ničnerobením zasvätený deťom a mládeži. A vôbec – v posledných mesiacoch pociťujeme čoraz intenzívnejšie potrebu návratu k premyslenej, koncepcijnej práci ozbrojených síl s deťmi a mládežou. Priestor, ktorý sa uvoľnil po zániku Zväzarmu, totiž rýchle obsadili rôzne spolky, združenia či neformálne organizácie. Prirodzenú túžbu detí po romantike, dobrodružstve, pobyte v prírode a „hre na vojakov“ so zbraňami i technikou využívajú na výcvik a formovanie jednotiek s nejasným financovaním a pochybnými, často utajovanými cieľmi. Prostriedky, ktoré volia, nemajú občas ďaleko od nebezpečnej manipulácie, brainwashingu a verejnosť netuší v mene čoho, s akými cieľmi.

Ministerstvo obrany SR sa aj preto usiluje prácu s nastupujúcou generáciou prehĺbiť, zintenzívniť, urobiť atraktívnejšou a zábavnejšou. Sem patria nielen literárne či branné súťaže, letné tábory, prezentácie na školách i na podujatiach pre deti a mládež, ale aj oslovovanie mladých čitateľov distribúciou nášho mesačníka na školách. Najznámejším z dlhého radu podujatí je tradičný veľkolepý Deň detí s ozbrojenými silami, ktorý sa tohto roku konal vo Svidníku. Naša redakcia na ňom oznámila výsledky 17. ročníka výtvarnej súťaže žiakov základných škôl Vojaci očami detí. Nesmierne nás teší, že i tohto roku padol rekord a do súťaže sa zapojilo 183 slovenských základných škôl s viac než 1 600 výtvarnými prácami. O stovku viac ako vlani. Ich triedenie, hodnotenie a následná prezentácia patria k tomu najkrajšiemu v našej novinárskej práci. Jej výsledky, ako aj svedectvo o svidníckom Dni detí vám radi prinesieme v budúcom čísle Obrany.

Želám vám krásny jún, veľa rozžiarených detských tvárí, ale aj potešenia z práce s deťmi a pre deti.

NA TITULNEJ STRANE: Nástupcom Milana Maxima vo funkcii náčelníka Generálneho štábu OS SR sa stal Daniel Zmeko • Foto: Ivan Kelement

8 7. medzinárodný veľtrh
obrannej techniky IDEB

13 Príprava do Lotyšska



13

16 Rozhovor s novým náčelníkom
generálneho štábu
genpor. Danielom Zmekom

18 TÉMA: 25 rokov UNPROFOR

24 Hurricane ostal v tieni Spitfira

28 Na pamiatku vojnového pilota
Daniela Vanka

30 Generál Maxim sa lúčil

32 Prísaha v Darney



32

35 Mládež a obrana vlasti

36 Škola NATO v Oberammergau

38 Spartan
z Akadémie ozbrojených síl



38

44 Cvičte na dostatočnú!

Mesačník Obrana v digitálnej podobe: www.mosr.sk/obrana/

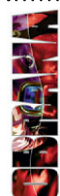
Týždňový súhrn správ eBulletin: www.mosr.sk/ebulletin/

Ďalšie informácie: www.facebook.com/mosr.sk a www.youtube.com/user/MinisterstvoObrany

Distribúcia mesačníka Obrana: obrana@mod.gov.sk



MINISTERSTVO
OBRANY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY



Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXVI. • Č. 6/2018 • Redakčná uzávierka 21. 5. 2018 • Do výroby zadané 25. 5. 2018 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR • Vedúci oddelenia rezortnej tlače: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 29 48, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepk@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847, e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktori: Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0960 33 83 52, 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk, Mgr. Hana KLOBUŠICKÁ, tel.: 0960 31 29 45, 0903 820 193, e-mail: hana.klobusicka@mod.gov.sk • Vedúca vydania: Mgr. Veronika MÁTUŠOVÁ, tel.: 0960 31 17 01, 0903 820 555, e-mail: veronika.matusova@mil.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJAČKOVÁ • Grafická úprava: Ing. Otakar HRABÁK • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslovenské tlačiarne Skalica, s.r.o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910 • Neoznačené texty sú z tlačového servisu MO SR a OS SR • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR • NEPREDAJNÉ



„Som nesmierne hrdý na našich vojakov, ktorí slúžia v prospech našej vlasti nielen počas výkonu služby, ale aj mimo pracovného času. Tento večer je však aj o ľuďoch z civilu, ktorí majú vzťah k nášmu rezortu obrany, šíria o ňom dobré meno a zároveň sú nám nápomocní pri zachovávaní tradícií,“ povedal 22. mája minister obrany Peter Gajdoš pri slávnostnom vyhodnotení 21. ročníka ankety Vojenský čin roka.

Priatelia armády

„My vojaci sme tu pre spoločnosť, a ak má vojak dôveru spoločnosti, môže pracovať s väčším zadosťučinením a radosťou. Aj preto ma teší, že môžeme vyhlásiť práve výsledky v kategórii Priateľ armády,“ s úsmevom povedal náčelník generálneho štábu genpor. Daniel Zmeko. V tejto kategórii bol za prínos k posilňovaniu historickej pamäti Slovenska nominovaný jeden z najaktívnejších slovenských regionálnych amatérskych historikov Marcel Maniak z Popradu, ktorý v roku 2017 vydal už svoju šiestu publikáciu s tematikou odboja. Druhým nominovaným bol za zviditeľňovanie vojenského letectva a OS SR Miloslav Ambruš, syno-

vec legendárneho generálplukovníka Jána Ambruša, veliteľa 312. čs. stíhacej perute RAF, ktorého meno nesie letecký útvar Vzdušných síl SR v Prešove. Laureátkou sa stala Veronika Homolová Tóthová. V roku 2017 mal premiéru jej film Heydrich a 74 žien, predtým natočila dokument Atentát na Heydricha – príbeh Jozefa Gabčíka a Jána Kubiša a tiež vydala knihu Mengeleho dievča. „Stretávam sa s názormi, prečo sa vraciam k vojnovým príbehom, ktoré sú smutné a niekedy vraj až hnusné, že už netreba toľko spomínať, ale ísť ďalej. Ja im odpovedám, že to nerobíme preto, aby bol niekto smutný alebo zhnusený, ale preto, aby sme boli lepší,“ povedala laureátka,

ktorá sa tiež poďakovala rezortu obrany za dlhodobú spoluprácu.

Pomáhali verejnosti

Medzi nominantov patrila Čestná stráž prezidenta SR, ktorá sa pod vedením bývalého veliteľa plk. Miroslava Ištivána dlhodobo venovala viacerým humanitárnym aktivitám, pričom vlni zaujala dobrovoľnou finančnou zbierkou, ktorou podporili svojho kolegu čatára Petra Šofráneka v neľahkej situácii spojenej s ochorením jeho syna Jakubka. Nominovaní boli aj príslušníci prešovského vrtuľníkového krídla, ktorí vlni dvakrát pomáhali hasiť lesné požiare. Víťazmi sa stali vojenský policajti z odboru výcviku a kynológie Vlkanová – Hronsek, ktorí dlhodobo spolupracujú s Detským domovom Liptovský Hrádok – Kráľova Lehota. „V roku 2011 sme z iniciatívy rotného Pavla Klauča, rodáka z Kráľovej Lehoty, prvý raz prišli do tamojšieho detského domova. Najskôr to boli návštevy detí, teraz ich pozývame aj na útvar – a je z toho ozajstné priateľstvo,“ povedal nám pplk. Marián Turanský, riaditeľ odboru, a dodal, že jeden chlapec a jedno dievča spomedzi ich mladých kamarátov uvažujú o vojenskom povolání. „Už sa teším na najbližší

Aby sme boli lepší



spoločný futbal," dodal plk. Michal Migát, riaditeľ Vojenskej polície. „Aj vďaka takýmto vojakom majú naše ozbrojené sily takú vysokú dôveru slovenskej verejnosti," ocenil ich štátny tajomník Marián Saloň.

Letecká legenda

Mimoriadnu cenu získal generálmajor v. v. Emil Boček, posledný žijúci letec čs. peruti britského Kráľovského letectva z obdobia druhej svetovej vojny. Pôsobil v 310. čs. stíhacej peruti RAF a na stíhačke Spitfire má z vojny na svojom konte 26 operačných letov. Je priateľom OS SR a prichádza na podujatie, akými sú výročia SNP, Karpatsko-duklianskej operácie alebo letecké dni SIAF. Vo svojich 95 rokoch je tiež podpredsedom Čs. obce legionárskej a prítomných pozdravil prostredníctvom videonahrávky.

Zachraňovali životy

Bolo to vlani 9. decembra, keď si študent 3. ročníka AOS Liptovský Mikuláš a vojak 1. stupňa Ján Stečák spolu s príslušníkom Policajného zboru SR Tomášom Durkotom neužívali v termálnych kúpeľoch v maďarskom meste Sárospatak pohodovú sobotu, ale boli privolaní k osobe, ktorej životné funkcie prestali fungovať. Neváhali a až do

príchodu sanitky 15 minút osobu striedavo oživovali. Druhým nominovaným bol major Ján Brezula z Trenčína, ktorý 2. januára 2017 spozoroval v nočných hodinách dym. Zabezpečil privolanie hasičov, varovanie a evakuáciu obyvateľov bytového domu a tiež telefonicky požiadal o pomoc kama-

„Niekedy sa pri týchto

príbehoch zatajuje

dych, iné chytajú za

srdce...“

Peter Gajdoš,
minister obrany

rátá lekára MUDr. Miškoviča. Ten po násilnom otvorení horiaceho bytu až do príchodu rýchlej lekárskej pomoci resuscitoval osobu, ktorá už bola v bezvedomí. Laureátom sa stal rotný Lukáš Cmorej z Prešova, ktorý sa minulý rok 3. augusta 2017 kúpil aj so svojimi tromi deťmi na obecnom kúpalisku v Spišskom Hrhove. Keď popolud-

ní vytiahli z bazéna osemročného chlapca, bol v bezvedomí, nedýchal a mal zastavenú činnosť srdca. Najskôr sa mu pokúsila pomôcť jedna pani, no vzápätí prevzal iniciatívu rtn. Cmorej. „Boli sme šťastní, keď sa chlapec v podstate už po dvoch cykloch resuscitovania spontánne rozdýchal. Ihneď som ho dal do stabilizovanej polohy a čakal som s ním do príchodu sanitky," spomenul poddôstojník. „To nebolo žiadne hrdinstvo, ja som v tom chlapcovi videl svojho syna, no v každom prípade si vždy treba zachovať chladnú hlavu a využiť svoje poznatky," dodal rtn. Cmorej, ktorý v krízovej situácii využil aj to, že je vojenským zdravotníkom.

„Život je vzácny dar a je pre mňa ctou stáť tu vedľa ľudí, ktorí neváhali a pri záchrane života pomohli," povedal pri vyhodnocovaní kategórie Záchrana života predseda Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť Anton Hrnko. „Niekedy sa pri týchto príbehoch zatajuje dych, iné chytajú za srdce, no v každom prípade som na vás, ako aj na vašich predchodcov úprimne hrdý," zo srdca vyslovil minister Peter Gajdoš.

Text: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement





Spomienky na M. R. Štefánika

Minister obrany SR Peter Gajdoš si 5. mája v rámci celoštátnej spomienkovej slávnosti na Bradle pripomenul 99. výročie tragickej smrti generála Milana Rastislava Štefánika. Jeho pamiatku si pri mohyle pripomenuli aj predseda Národnej rady SR Andrej Danko, premiér Peter Pellegrini a predseda Výboru Národnej rady SR pre obranu a bezpečnosť Anton Hrnko. Spomienka sa začala symbolicky preletom lietadiel Ozborených síl SR a Armády Českej republiky. „Každý národ by mal poznať svoju históriu, a preto by sme všetci mali vždy pamätať na muža, ktorý tak veľa urobil pre vznik samostatného štátu Čechov a Slovákov,“ zdôraznil minister obrany Peter Gajdoš. Ako ďalej pripomenul, generála Štefánika a jeho odkaz nám dnes pripomínajú ulice, námestia i inštitúcie, ktoré sú po ňom pomenované. „Som hrdý, že jednou z nich je aj naša Akadémia ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši, ktorá pripravuje dôstojníkov pre Ozborené sily Slovenskej republiky.“

Foto: Ivan Kelement



Menovanie a povýšenie

Prezident Andrej Kiska 26. apríla vymenoval do prvej generálskej hodnosti doterajšieho plukovníka Juraja Štefanku. Do o jeden stupeň vyšších generálskych hodností povýšil brigádneho generála Josefa Pokorného, brigádneho generála Vladimíra Šimka, generálmajora Daniela Zmeka a generálporučíka Jána Balcara. Prezident zaobľahol povýšeným generálom, osobitne novovymenovanému náčelníkovi generálneho štábu genmjr. Danielovi Zmekovi. Pripomenul, že ozbrojené sily majú stabilne najvyššiu dôveru občanov, s ktorou je spojená aj veľká zodpovednosť. „Chcem vás uistiť, že si so všetkou pokorou uvedomujeme, že s prejavenu dôverou na seba berieme aj záväzok, ktorý prichádza s novými funkciami a hodnotami a ktorý nás bude zaväzovať k plneniu a napĺňaniu poslania ozbrojených síl,“ uviedol aj v mene ostatných genmjr. Daniel Zmeko.

Foto: Ivan Kelement

Deň oslobodenia

Veliteľstvo Pozemných síl OS SR si 9. mája pripomenulo 73. výročie víťazstva nad fašizmom a ukončenie druhej svetovej vojny v Európe. Pri tejto príležitosti veliteľ pozemných síl genmjr. Jindřich Joch odovzdal profesionálnym vojakom a zamestnancom veliteľstva pozemných síl vyznamenania ministra obrany SR a náčelníka Generálneho štábu OS SR. Príslušníci a zamestnanci veliteľstva Vzdušných síl OS SR si pripomenuli výročie oslobodenia 7. mája slávnostným nástupom. Veliteľ vzdušných síl genmjr. Lubomír Svoboda odovzdal podplukovníkovi Jánovi Bálintovi pamätný kríž, udelený náčelníkom Generálneho štábu OS SR. Prácu ôsmich profesionálnych vojakov a zamestnancov ocenil Pamätnou medailou Vzdušných síl OS SR.

Úspešné vojenské skúšky

Tím vojenských špecialistov ukončil posledný aprílový týždeň praktickú časť vojenských skúšok prototypu bojového vozidla 8x8, ktorý je výsledkom spoločného slovensko-fínskeho vývoja. Nasledovať budú technicko-organizačné opatrenia, expertná analýza výsledkov a príprava materiálu na predloženie vláde Slovenskej republiky. Vojenské skúšky vykonávali na vozidle vojaci Ozborených síl SR a špecialisti Vojenského technického a skúšobného ústavu Záhorie nepretržite od 19. marca do 26. apríla 2018.

Náčelník sa spojil s misiami

Nový náčelník Generálneho štábu Ozborených síl SR generálporučík Daniel Zmeko sa 10. mája konferenčne spojil so slovenskými vojakmi pôsobiacimi v misiách a operáciách medzinárodného krízového manažmentu. Oboznámil sa s aktuálnou situáciou v mieste ich pôsobenia, ako aj so stavom slovenských vojakov. Podľa genpor. Zmeka je dôležité udržať našu angažovanosť pod rôznymi vlajkami, čo prispieva k akceptácii Slovenska ako aktívneho člena a nielen pasívneho konzumenta kolektívnej bezpečnosti. Aktuálne pôsobí v ôsmich operáciách a misiách 254 profesionálnych vojakov slovenských ozbrojených síl, z toho je dvanásť žien.

Súťažné prehliadky 2018

Personálny úrad Ozborených síl SR v spolupráci s redakciou mesačníka Obrana vyhlasuje v roku 2018 celorezortné súťažné prehliadky fotografií a výtvarného umenia pre profesionálnych vojakov Ozborených síl SR, zamestnancov rezortu obrany, rodinných príslušníkov, ako aj vojenských dôchodcov. Súťaž FotoAtak má v roku 2018 kategórie 25. rokov OS SR fotoobjektívom, Výzbroj a výstroj a Voľná tvorba. Súťažná prehliadka Galéria MIL sa člení na kategórie Maliarstvo a sochárstvo, Úžitkové umenie a Detská tvorba. Uzávierka súťažných prác je 19. októbra 2018 a vyhlásenie výsledkov celorezortných súťažných prehliadok sa uskutoční dňa 8. novembra v Posádkovom klube Trenčín.

Penzión bude na Širave

Ministerstvo obrany vybuduje penzión pre vojnových veteránov v hoteli na Zemplínskej širave, ktorý spravuje HOREZZA. Novelu zákona o vojnových veteránoch, ktorá jeho vybudovanie umožňuje, schválila národná rada.

Súťaž zorganizoval odbor špeciálneho výcviku Centra výcviku Lešť. Podľa hlavného rozhodcu kapitána Martina Urbana bola určená pre príslušníkov ozbrojených síl i mimorezortných ozbrojených zložiek. Na Lešti sa tak zišli zástupcovia vojenských útvarov, príslušníci Hasičského záchranného zboru (HaZZ) MV SR a horských záchranných služieb.

V tomto roku podľa zástupcu riaditeľa súťaže majora Igora Lišaníka a hlavného rozhodcu kapitána Urbana zaznamenali historicky najmenšiu účasť. Útvary, z ktorých chodievalo najviac súťažiacich, mali dôležité výcviky a najlepších lezcov z Vojenskej polície sa vracali z misie v Stredozemnom mori. Počasie prvý deň lezcom neprialo. Pršalo až do oficiálneho štartu. Neskôr dážď ustal, no mokré cesty neumožňovali liezť výkonovo slabším. Tí najlepší však v previsoch predvádzali, čo vedia – a bolo sa na čo pozerieť. Práporčík Vladimír Plachý z Hasičského záchranného zboru zabojoval v druhej najťažšej ceste na Bralcoch (Afganistan 9-UIAA) a práve tento prelez zaručil jemu a jeho spolulezcovi podpráporčíkovi Martinovi Šimkovi víťazstvo v kategórii dvojíc.

Kvalita aj kvantita

Tento rok sa počítala najťažšia vylezená cesta dvojicou a v prípade rovnosti výsledkov bola druhým kritériom najťažšia vylezená cesta slabším z dvojice. Major Marek Biskupič zo Strediska lavínovej prevencie HZS v spomínanom Afganistane spadol a to ho stálo víťazstvo, pretože jeho spolulezec poručík Ján Korenko z Horskej záchrannej služby (HZS) Vysoké Tatry túto cestu nevyšiel. Vlni obsadili tretie miesto. Treťou najlepšou dvojicou sa tentoraz stali nadporučíci Anton Sedlák a Martin Buliak zo Strediska lavínovej prevencie HZS. Spomedzi účastníkov z ozbrojených síl bola najlepšou dvojica z hlohovského práporu logistiky slobodník Miroslav Duchyňa a vojak Martin Škrabák. Ten sa na súťaži zúčastnil už druhý raz.

Súťaž poriadne preverila aj vytrvalosť dvojíc. Zároveň bola aj o taktike a reálnom zhodnotení aktuálnej výkonnosti. Je to súťaž tímov. Ideálne je, keď je dvojica vyrovnaná. Zloženie jeden výborný solista a druhý oveľa slabší víťazstvo neprináša. Lezenie, aj keď sa to na prvý pohľad nezdá, je tímový šport. Dvojica musí byť perfektne zohratá, musia si navzájom dôverovať.

Netopier sa nedal

Na záver sa uskutočnila aj súťaž jednotlivcov. Liezlo sa na novej ceste s názvom Netopier s približnou obtiažnosťou 8+/9- UIAA. Keďže táto cesta bola úplne nová, mohlo sa liezť najhodnotenejším štýlom ON SIGHT. To znamená, že súťažiaci okrem vizuálnej prehliadky zo zeme nemali o ceste žiadne informácie. Dokonca sa nemohli ani pozerieť na lezecké pokusy konkurentov. Celého Netopiera sa nakoniec nepodarilo prelaziť nikomu. Najvyššie sa dostal Vladimír Plachý, za ním skončil Marek Biskupič a tretiu priečku obsadil Martin Buliak.

Major Lišaník a kapitán Urban pri odovzdávaní cien najlepším vysoko ocenili snahu všetkých súťažiacich dosiahnuť čo najlepší výsledok. Pripomenuli, že skálne lezenie nie je samoúčelné, ale pomáha vhodne rozvíjať spôsobilosti profesionálnych vojakov z rôznych útvarov ozbrojených síl, vojenských policajtov, hasičov i záchranárov. Aj preto ich mrzela slabšia účasť najmä zástupcov ozbrojených síl. Chýbali nielen zástupcovia žilinského 5. pluku špeciálneho určenia či prešovského práporu ISTAR, ale aj študenti Akadémie ozbrojených síl z Liptovského Mikuláša a z útvarov, ktorých príslušníci v uplynulom období v Centre výcviku Lešť absolvovali rôzne lezecké kurzy.

Text: Jozef Žiak

Foto: autor, Centrum výcviku Lešť



6. medzirezortná súťaž
v skalnom lezení

Bralce 2018

Na cvičných skalách Bralce v priestoroch Centra výcviku Lešť sa 15. a 16. mája uskutočnil šiesty ročník medzirezortnej súťaže v skalnom lezení.

7. ročník medzinárodného veľtrhu obrannej techniky

IDEB ako pohľad dopredu

„Dovolím si tvrdiť, že tento ročník je predsa len iný ako tie ostatné. Ešte nikdy v ére samostatného

Slovenska nemal domáci obranný a zbrojársky priemysel takú podporu od vlády a rezortu obrany.

Pri modernizačných projektoch je pre nás v rámci možností alfou a omegou, aby sme tento segment podporili,“ povedal v rámci otvorenia májového Medzinárodného veľtrhu obrannej techniky IDEB

2018 minister obrany SR Peter Gajdoš.

Tohtoročný 7. ročník IDEB-u, nad ktorým tradične prevzal záštitu rezort obrany, bol počtom vystavovateľov najväčší. V Bratislave sa ich zišlo 170 z 18 krajín.

Realita aj vízie

„Ako minister obrany som hrdý na to, že sa po rokoch môžeme pochváliť aj novinami – vrtuľníkom UH-60M Black Hawk, modernizovanými bojovými vozidlami pechoty, ale napríklad aj doterajším vý-

sledkom slovensko-fínskeho vývoja, ktorým je prototyp obrneného vozidla 8×8,“ povedal minister obrany Peter Gajdoš. Rezort obrany sa na veľtrhu prezentoval statickými aj dynamickými ukážkami s viac ako 300 kusmi techniky, výstroja a výzbroje.

„Už sme tie mašiny testovali, pre nás sú realitou, nový zbraňový systém a pozorovacie prístroje ich posúvajú aspoň o generáciu dopredu,“ konšatovali vojaci z prešovského práporu ISTAR, ktorí na IDEB-e

prezentovali bojové prieskumné vozidlo s novou bojovou vežou TURRA. „Predtým ste toto BVP zrejme poznali pod označením Svatava, no je skvelé, že práve v týchto dňoch preberáme jeho modernizované verzie pre celú rotu,“ avizovala s uspokojením obsluha BVP. Spokojný bol aj predseda predstavenstva a generálny riaditeľ DMD Group, a. s., Vladimír Ďuriš pri prezentácii prototypu bojového obrneného vozidla 8×8, ktoré vyvíjajú slovenskí výrobcovia v spolupráci s fínskou spoločnos-

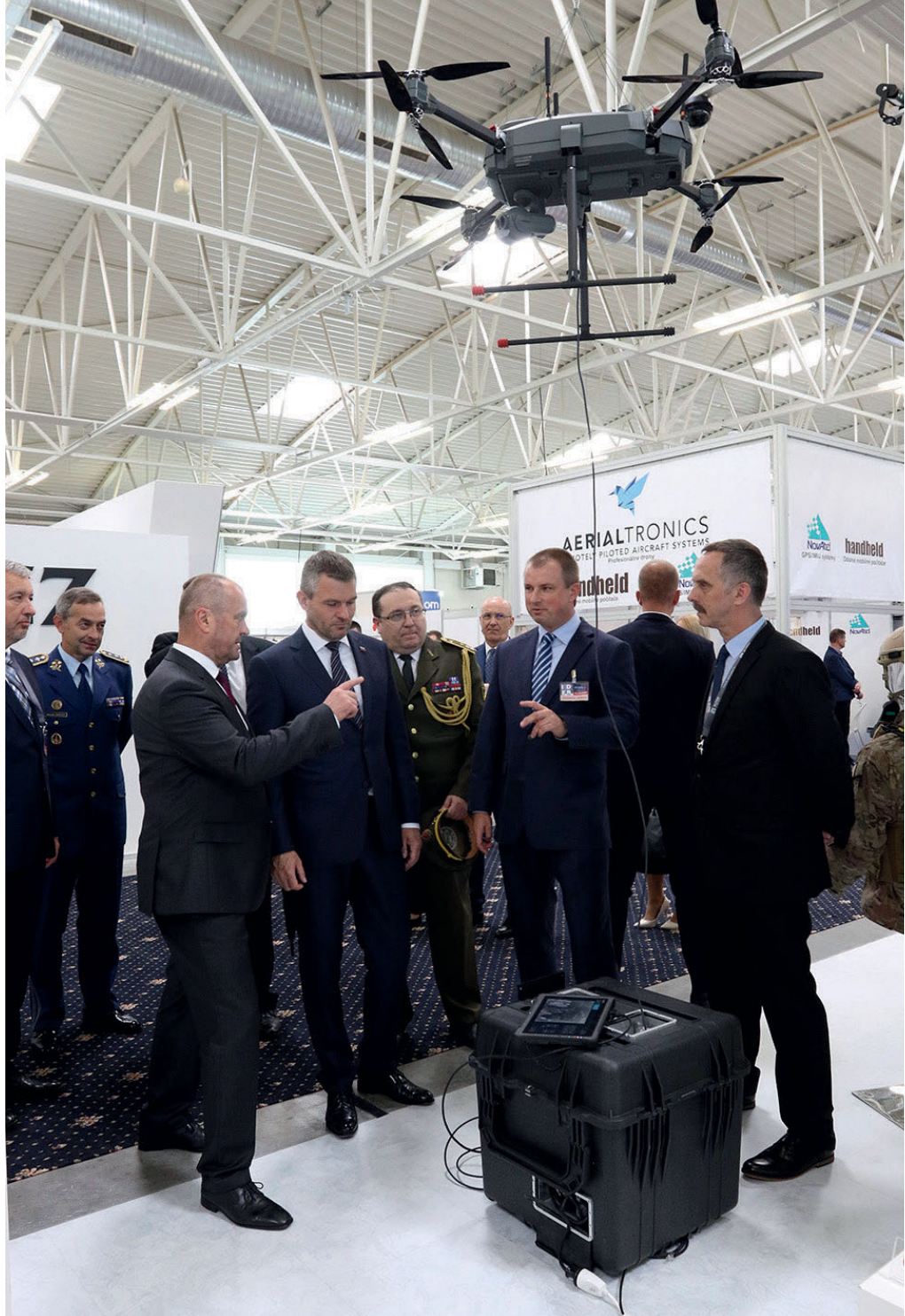


IDEB

ťou Patria: „Vojskové skúšky vozidla boli technicky ukončené ku koncu apríla, výsledky sa zatiaľ spracúvajú a ozbrojené sily by nám mali čoskoro doručiť výsledky.“ Aj preto vozidlo neprihlásili do súťaže o najlepší exponát, hoci riaditeľ verí, že výsledky budú pozitívne. „Skúšky boli náročné a som presvedčený, že prípadné pripomienky sa budú dať riešiť obratom v rámci technicko-organizačných opatrení,“ dodal V. Ďuriš. Zatiaľ čo vozidlo 8x8 je pre našich vojakov ešte iba možná vízia, odmínovací komplet Božena poznajú v rôznych modifikáciách už vyše dve desaťročia. „Na najnovšom modeli Božena 5+ sme okrem iného vyvinuli nový odmínovací nástroj, pričom k štandardnému cepáku pribudla aj zemná fréza,“ konštatoval Martin Ďuroška z Way Industry Krupina, ktorý dodal, že uvedený model je už v priebehu vojskových skúšok. „Pre osvedčenie Boženu 4 sme zase aj v spolupráci s odborníkmi z rezortu obrany vyvinuli robotické rameno na manipuláciu s nevybuchnutou muníciou,“ ukázal na vystavený exponát.

Kuzminová aj zdravotníci

Rezort obrany a ozbrojené sily na IDEB-e reprezentoval napríklad Vojenský historický ústav s predpremiérou výstavy Legionári – naši hrdinovia Veľkej vojny 1914 – 1918, Akadémie ozbrojených síl Milana Rastislava Štefánika či VŠC Dukla Banská Bystrica aj s olympijskou šampiónkou Anastasiou Kuzminovou. Ministrovi obrany Petrovi Gajdošovi ako niekdajšiemu karatistovi iste urobila radosť Dorota Balciarová, ktorá sa v stánku Dukly prezentovala s bronzovou medailou z kategórie kata z májových majstrovstiev Európy v karate v Novom Sade. Majorka Lenka Halášová zase v stánku personálneho úradu okrem iného predstavovala nový portál www.regrutacia.sk a avizovala, že kolegovia personalisti sprostredkovali návštevu IDEB-u 900 študentom stredných škôl.



Vítazi a ocenenia

Komisiu na vyhodnotenie súťažných exponátov viedol František Ušák, ktorý pracuje v sekcii modernizácie a infraštruktúry MO SR a už 39 rokov sa venuje vyzbrojovaniu. Porota sa rozhodla udeliť tri ceny Grand Prix a tri ceny Prix.

Letecká technika

PRIX

PREDATOR AX-1 je ľahký prenosný útočný bezpilotný prostriedok typu zem-zem ovládaný diaľkovo prostredníctvom moderného systému head-tracking, navrhnutý na podporu vojenských alebo špeciálnych pozemných jednotiek v zložitých bojových situáciách, špeciálne v zastavanom území, s možnosťou byť



nasadený nezávisle od akýchkoľvek iných pozemných jednotiek alebo podporných zariadení vďaka špeciálnemu navádzaciemu systému. Môže byť osadený štandardnými strelami pre RPG-7V (s kumulatívnou alebo termobarickou hlaviciou) a je vhodný na nasadenie na jednom bojisku, v rámci asymetrických konfliktov, ako aj v mierových misiách a lokálnych konfliktoch v krajinách tretieho sveta. Maximál-

na nosnosť je 2 kg a dosah do 20 km. Dron je vypúšťaný z kontajnera a predstavila ho bratislavská firma Compel Industries.

GRAND PRIX

Viper SD4 Air Force Trainer je celokovové dvojmiestne lietadlo LSA určené pre základný výcvik vojenských pilotov. V tomto smere je výnimočne vďaka konštrukčnej filozofii, excelent-





Predseda Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť Anton Hrnko, generálny tajomník Služobného úradu MO SR Ján Holko, generalita ozbrojených síl a ďalší VIP hostia sa v sprievode ministra obrany mohli tiež zoznámiť s programom Combat Life Saver, teda s kurzmi prvej pomoci na bojisku pre nezdravotnícky vojenský personál. „Využívame pri nich vlní kúpené najmodernejšie figuríny, na ktorých sa dá demonštrovať viacero zranení. Ak sme minulý rok organizovali dva kurzy po pätnásť vojakov, tento rok ich vďaka veľkému záujmu bude až šesť,“ povedal nám hlavný le-

kár OS SR plukovník Vladimír Lengvarský, pričom, samozrejme, stánok vojenských zdravotníkov sa tešil záujmu aj ostatných návštevníkov IDEB-u.

Kredit a práca

Aj vďaka tomu, že náš rezort obrany plánuje nakúpiť aj obrnené vozidlá 4x4, na IDEB-e nemohli chýbať ani viaceré automobily z tejto kategórie. Jeden z nich však nebol ani na 2. ročníku Priemyselného dňa, ktorý sa začiatkom vlaňajšieho decembra uskutočnil vo Vojenskom technickom a skúšobnom ústave Záhorie. Dá sa

povedať, že obrnené taktické vozidlo 4x4 Gerlach malo na IDEB-e svetovú premiéru. Prototyp predstavila značka Zetor. Značná časť vývoja bola v réžii slovenských konštrukčných firiem. Okrem protimínovej ochrany či mobility tohto vozidla, ktoré je zložené výlučne z európskych komponentov, je zaujímavé, že už aj stanovili cenu základného modelu. Pri produkcii 100 kusov má byť 398-tisíc eur.

Samozrejme, vystavovaný bol aj výstroj – a azda najtradičnejším vystavovateľom v tomto segmente bol podnik Obuv – Špeciál Bardejov, ktorý našim vojakom dodáva

nej výbave, vynikajúcim letovým vlastnostiam a nízkym prevádzkovým nákladom. Má zjednotené ovládanie dôležitých systémov na riadení alebo v blízkosti riadenia, bezpečnosť lietadla zvyšuje vlastný vystreľovací záchranný systém. Vyznačuje sa nízkou spotrebou a minimalizáciou prevádzkových nákladov. Prototyp vystavovala spoločnosť Tomark z Prešova.

Prieskumné a optické prístroje – systémy

PRIX

SILWA poskytuje komplexné „smart“ riešenie bezhlučného pokročilého vzdušného monitorovania, dlhodobého sledovania, pozorovania a prieskumu vrátane bezpečného pohybu nad husto obývanými oblasťami. Úplný názov je



SILENT WATCHER – tichý pozorovateľ. Okrem toho poskytuje aj službu rádiového prevádzkača na zvýšenie dosahov rádiových komunikácií pre pozemné jednotky a jednotlivcov. Ako vzdušný nosič je v riešení SILWA použitá vzducholod, ktorá sa vyznačuje tichým chodom, nízkou spotrebou, vysokou odolnosťou, dlhým časom letu a vhodnou rýchlosťou na pozorovanie terénu. Za vývojom stojí bratislavská firma Aliter.

GRAND PRIX

C4ISR Martin je komunikačný systém, ktorý zabezpečuje komplexné riešenie na prepojenie taktických rádiových dátových sietí so všetkými typmi moderných taktických rádiových staníc, komplexné prepojenie systému bojových vozidiel, a to C2 systému pre veliteľa, operátora, vodiča a zbraňové stanice. Umožňuje tiež ukladanie a distribúciu obrazu z kamerového systému vozidla, pozorovacích prostriedkov, zbraňovej stanice, externých



rôzne typy obuvi už dve desaťročia. „Aktuálne sa snažíme zlepšiť mikroklímu topánok a odľahčiť ich tak, aby to nemalo vplyv na ich trvanlivosť,“ avizoval riaditeľ spoločnosti Miroslav Matis.

Predseda vlády Peter Pellegrini a minister obrany Peter Gajdoš si spoločne okrem iných exponátov prezreli tiež virtuálny stožiar VIMA (Virtual Mast) z produkcie slovenskej firmy Aliter Technologies. Je to vlastne dron, ktorý je upevnený na kábli. Aj keby sa zdalo, že takéto ukotvenie dronu je krokom späť, opak je pravda: „Údaje z prístrojov na virtuálnom stožiarovi môžu byť prenášané iba káblom, takže VIMA je odolnejšia proti prípadnému rušeniu či zameraniu. Napájanie energiou cez kábel poskytuje dronu možnosť oveľa dlhšej výdrže vo vzduchu a virtuálny stožiar možno veľmi rýchlo vztýčiť, ako aj stiahnuť na zem. Zatiaľ ho máme limitovaný na výšku 50 metrov, no už vyvíjame dvojnásobok,“ povedal nám Pavol Gálik zo spoločnosti Aliter, ktorá už viacero rokov spolupracuje s našimi ozbrojenými silami aj s agentúrami NATO.

„Možno to vyznie trochu príkro, ale nemôžeme dopustiť, aby platilo to staré slovenské príslovie, že nemému dieťaťu ani vlastná mať nerozumie. Preto sú podujatia ako IDEB nesmierne dôležité, lebo môžeme medzinárodnej verejnosti predstaviť i v konkurencii zahraničných firiem produkciu slovenského zbrojárskeho priemyslu. Ten zrejme nikdy nedosiahne takú úroveň produkcie ako kedysi, ale už sa nepozerať dozadu, pretože dnes treba urobiť všetko, aby sme ho podporili, aby si získal vysoký kredit, aký mu patrí – a aby potom v tejto oblasti mohlo pracovať čo najviac našich odborníkov,“ konštatoval predseda Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť Anton Hrnko.

Text: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement, Ján Begala, pplk. Štefan Zemanovič a autor



**Božena 4
s robotickým
ramenom**



Gerlach 4x4

pozorovacích zariadení, UAV a vytvorenie takejto dátovej siete vo vozidle a na mieste velenia. Systém Martin vyvinula spoločnosť Del Info z Brna.

Zabezpečenie a ochrana osôb

PRIX

Modulová poľná kuchyňa PK 4 KAGA predstavuje mobilné kuchynské zariadenie umiestnené na jednonápravovom prívese, čo umožňuje presun aj v ťažkom teréne. Prednosťami sú aj jednoduchá manipulácia či rýchle uvedenie do prevádzky. Môže byť voľiteľne vybavená až štyrmi modulmi, ktoré sa dajú medzi sebou ľubovoľne zamieňať. Vďaka svojej modularnej konštrukcii je možné prispôbiť ju



v poľných podmienkach kuchárskym a stravovacím zvyklostiam až pre 350 osôb. Poľnú kuchyňu predstavila firma Agados z Veľkého Meziříčí.

GRAND PRIX

Stan NIXUS/RIBS je postavený na nafukovacej konštrukcii pozostávajúcej zo združených vysokotlakových tubusov. Spôsob zviazania tubusov definuje rádius a celkový tvar nosníkov

a zabezpečuje ich unikátnu tuhosť, čím predurčuje RIBS na aplikácie, ktoré sú pre bežné nafukovacie stany technicky nedosiahnuteľné. Združením tubusov je zároveň dosiahnutá viacnásobná ochrana stanu v prípade poškodenia a vďaka svojej tuhosti dokážu preklenúť rozpätie od 8,5 m až do 18 m. Stan vyvinula spoločnosť Nixus – Zepelin z Trenčína.





Zahynulo 682 pracovníkov médií

Celkovo 682 pracovníkov médií vrátane ôsmich zahraničných zahynulo v sýrskom konflikte od marca 2011 do mája 2018. Informovala o tom Sýrska sieť pre ľudské práva SNHR (Syrian Network for Human Rights). Tradiční novinári podľa nej neboli schopní podrobne pokrývať udalosti v Sýrii vzhľadom na ich rýchly vývoj, takže do práce sa zapojili aj občania, ktorí absolvovali nejakú formu novinárskeho kurzu. Zo správy vyplýva, že 82 percent zabitých pracovníkov médií má na svedomí sýrsko-ruská aliancia. Sily sýrskeho režimu a iránske milície nesú zodpovednosť za smrť 538 pracovníkov médií, ruské sily 18, extrémistické islamské skupiny 69, frakcie ozbrojenej opozície 25, kurdské sily štyroch, medzinárodné koalície sily jedného. V rukách iných strán konfliktu zahynulo 27 pracovníkov médií. Z celkového počtu obetí 37 zomrelo na následky mučenia. V spomínanom období bolo v Sýrii svojvoľne zadržaných 1 116 pracovníkov médií, z toho 33 zahraničných a päť žien. Sýrsky režim zatkol 833 pracovníkov médií, extrémistické islamské skupiny 122, kurdské sily 56, frakcie ozbrojenej opozície 64. V ďalších 41 prípadoch sa nepodarilo identifikovať stranu, ktorá zatýkala.

Foto: SNHR



USA budujú v Nigeri

Vzdušné sily Spojených štátov budujú na okraji Sahary základňu pre ozbrojené drony, ktorá by mala byť prevádzkyschopná začiatkom budúceho roka. Letecká základňa 201 vzniká niekoľko kilometrov od mesta Agadez v strednej časti Nigeru. Výstavba prebieha na žiadosť nigerskej vlády, pričom podľa predstaviteľov amerického letectva ide v dejinách Spojených štátov o najväčší stavebný projekt, ktorý realizujú vojaci. Náklady na výstavbu dosahujú 110 miliónov dolárov a ďalších 15 miliónov ročne bude stáť prevádzka. Po dokončení sem presunú stíhačky a drony z nigerského hlavného mesta Niamey. Očakáva sa, že drony z novej základne v Nigeri budú zasahovať proti bojovníkom skupín spriaznených s extrémistickými organizáciami al-Káida alebo Islamský štát, ktoré operujú v sahelskom regióne rozprestieranom sa pozdĺž južného okraja Sahary. Pôsobenie armády Spojených štátov v Nigeri bolo málo známe až do októbra minulého roka, keď tam zahynuli štyria americkí vojaci a piati Nigerčania pri útoku extrémistov napojených na tzv. Islamský štát. Prítom ide o druhé najvýznamnejšie pôsobisko amerických síl v Afrike po Džibutsku, kde sa v súčasnosti nachádza jediná stála základňa USA na africkom kontinente.

Foto: Staff Sgt. Joshua R. M. Dewberry, U.S. Air Force

Srbsko dostalo ďalšie MiG-y

Srbská armáda dostala v apríli tohto roku od Bieloruska štyri viacúčelové stíhačky typu MiG-29. V rozhovore pre srbský denník Politika to uviedol srbský minister obrany Alexander Vulin. „Na základe dohody medzi srbským prezidentom Aleksandarom Vučićom a bieloruským prezidentom Alexandrom Lukašenkom nám Bielorusko poskytlo stíhacie lietadlá a my sme mu za to vďační,“ povedal Vulin, ktorého slová citovala agentúra TASS. Belehrad už vlni v októbri dostal od Ruska šesť stíhačiek MiG-29, ktoré podstúpia rozsiahlu modernizáciu. Srbsko tak podľa Vulinovho vyjadrenia bude disponovať flotilou zloženou zo 14 stíhačiek. Bielorusko vopred avizovalo, že chce v roku 2018 poskytnúť Srbsku osem stíhačiek a dva raketové systémy Buk, ak Belehrad uhradí náklady za ich modernizáciu.

Luftwaffe má problémy

Nemecké vojenské letectvo Luftwaffe má problémy s viacúčelovými stíhačkami Eurofighter. Zo 128 kusov je bojaskopných len desať, výzbroj však stačí dokonca iba pre štyri z nich, informoval časopis Der Spiegel. Príčinou sú technické problémy s ochranným systémom Dass, konkrétne s nedostatočným tesnením časti so senzormi. K tomu sa pridružila ďalšia komplikácia, keď jeden náhradný komponent nie je možné dodať, lebo medzičasom sa zmenil výrobca lietadla. Hovorca nemeckej armády spomínané technické problémy potvrdil, odmietol však uviesť konkrétne čísla. Dodal, že ozbrojené sily pracujú na riešení problému. Už vo vlaňajšej oficiálnej správe pre Spolkový snem sa konštatuje, že prevádzkyschopných je len 39 zo 128 strojov. Najnovšie problémy znamenajú, že Nemecko momentálne nemôže plniť svoje záväzky voči NATO, keďže Berlín prisľúbil poskytnutie 82 lietadiel pre núdzové situácie.

Grécko chce modernizovať

Grécko chce s ohľadom na napätie vo vzťahoch s partnerom z NATO Tureckom posilniť svoje vzdušné sily a modernizovať celkovo 85 stíhacích lietadiel typu F-16. Dohoda s USA predpokladá podľa informácií z prostredia ministerstva obrany výdavky vo výške 1,1 miliardy eur. Grécka vláda projekt potvrdila na sklone apríla tohto roku, o nákladoch sa však nezmienila. Atény okrem toho plánujú zakúpiť dve francúzske fregaty. Grécko patrí k malému počtu štátov Severoatlantickej aliancie, ktorých výdavky na armádu prevyšujú dve percentá hrubého domáceho produktu (HDP). Na pozadí programu vyzbrojovania je opätovné napätie medzi Gréckom a Tureckom v oblasti Egejského mora.

Ruské nehody v Sýrii

Ruské stíhacie lietadlo Suchoj-30SM sa 3. mája zrútilo do Stredozemného mora, pričom zahynuli obaja piloti. Informovala o tom agentúra TASS s odvolaním sa na ruské ministerstvo obrany. Lietadlo sa zrútilo krátko po štarte z ruskej leteckej základne Humajmím v Sýrii. Podľa predbežných odhadov do motora stroja vletel vták. Obaja piloti sa pokúšali udržať lietadlo pod kontrolou do poslednej chvíle, uviedlo ministerstvo s tým, že stroj nebol zostrelený. O štyri dni neskôr 7. mája sa zrútil na východe Sýrie ruský vojenský vrtuľník Ka-52, o život prišli obaja piloti. Ministerstvo v oznámení uviedlo, že bojový vrtuľník sa zrútil počas rutinného letu nad východnými oblasťami Sýrie. Predbežné informácie podľa rezortu naznačujú, že príčinou nehody mohli byť technické problémy.

Úspešná generálka na Lotyšsko



V Centre výcviku Lešť vyvrcholilo posledný aprílový týždeň rotnými taktickými cvičeniami s bojovou streľbou dvojtýždňové vyvedenie oboch rotácií martinského mechanizovaného práporu, ktoré budú pôsobiť v Lotyšsku v rámci posilnenej predsunutej prítomnosti NATO (eFP).

Veliteľ martinského práporu podplukovník Milan Cvik vyjadril spokojnosť s nasadením cvičiacich. Cvičenia dokonale preverili veliteľov v riadení bojovej činnosti a paľby, v organizovaní a realizácii taktického presunu, ale aj praktické návyky v nepretržitom velení jednotkám v operácii, v organizovaní a udržiavaní súčinnosti medzi organickými a pridelenými jednotkami.

Veliteľ nejde do neznáma

Základ prvej rotácie, ktorá bude plniť úlohy v Pobaltí od leta, tvorí prvá mechanizovaná rota pod velením kapitána Jozefa Hraška, doplnená ďalšími príslušníkmi martinského práporu, prvkom velenia a riadenia, podporným prvkom v podobe čaty opráv a prevádzky z trenčianskej brigády bojového zabezpečenia a tímom Vojenskej polície.

Veliteľ Task Group Štefánik II major Vladimír Moško, ktorý je zástupcom veliteľa martinského práporu, nejde do neznáma. Vlni viedol prvé trojmesačné pôsobenie slovenských vojakov v Lotyšsku. Do prípravy zapracoval všetky skúsenosti, ktoré v Lotyšsku v minulom roku získali. „Od zahraničného partnera sme prevzali štandardné operačné postupy, ktoré sa v Lotyšsku používajú v rámci multiná-



„Previerkový tím CREVAL uskutočnil hodnotenie v oblasti operácie aj komunikačných a informačných systémov. Kladne bola vyhodnotená demonštrácia taktických spôsobilostí pre vedenie obrany a útoku, ale tiež rádiová prevádzka. Čiastkové nedostatky boli v taktickej činnosti jednotlivých menej skúsených vojakov a expirácii prostriedkov RCHBO. Celkovo boli rotácie II/2018 a I/2019 vyhodnotené ako COMBAT READY.“

podplukovník František Mihalovič
veliteľ seredského ženijného práporu,
vedúci tímu CREVAL

rodnej práporovej skupiny. Aj keď vieme, do čoho ideme, mám pred ďalším nasadením rešpekt. Minulý rok sme tam boli tri mesiace, teraz ideme na dva polročné turnusy. Budeme nasadení aj v chladnejších mesiacoch, čo preverí ľudí i techniku. Postupne sme na to vojakov, najmä vodičov pásovej i kolesovej techniky, pripravovali. Vzhľadom na prírodné podmienky sme si precvičili aj spôsoby uvoľňovania vojenskej techniky pri zapadnutí, samovoľné vozidiel, vzájomnú pomoc

v rámci družstva a čaty,“ zdôrazňuje major Moško.

Kapitán Hraško, veliteľ 1. mechanizovanej rotu, dva razy pôsobil v operácii KFOR v Kosove a raz v operácii IS-AF v Afganistane. Podľa neho bolo jednou z hlavných úloh vyvedenia zlatí rotu ako celok. Aby aj ľudia z iných jednotiek boli naladení na rovnakú vlnovú dĺžku. Pochvaľuje si dobrú spoluprácu so zástupkyňou nadporučičkou Zuzanou Buryánekovou. Po úspešnom cvičení

a streľbách kapitán Hraško konštatoval, že na výsledkoch majú veľkú zásluhu veliaci poddůstojníci prvej mechanizovanej čaty rotmajster Marek Kakalej, veliaci poddůstojník tretej mechanizovanej čaty rotmajster Peter Murčo a velitelia družstiev: rotní Michal Slačka a Miroslav Barančík.

Jednotka je pripravená

Major Vladimír Moško po ukončení výcviku na Lešti s uspokojením pozname-



COMBAT READY!

nal: „Obe rotácie úspešne zvládli kontroly zladenosti. Absolvovali rotné taktické cvičenia a bojovú streľbu. Mimoriadne ma potešili príslušníci prvej rotácie, pretože dosiahli výborné hodnotenie z taktickej i streleckej časti taktického cvičenia. Veliteľ roty kapitán Jozef Hraško má motivovaný a odborne pripravený personál. Počas cvičenia sa ukázalo, že aj profesionálni vojaci určení do pozícií veliteľského prvku, čaty opráv, prepravy a zdravotníckeho tímu sú odborne pripravení

na vysokej úrovni. Vďaka iniciatíve a odborným spôsobilostiam jednotlivcov je účelová skupina Štefánik II pripravená na plnenie úloh v Pobaltí, o čom svedčí aj hodnotenie previerkového tímu CREVAL. Jednotka je pripravená na nasadenie. Pred nami je nemenej náročná úloha ošetriť a pripraviť na strategický presun do Lotyšska techniku, zbrane a materiál.“

Slovenskí vojaci budú v rámci bojovej skupiny posilnenej predsunutej prítomnosti NATO pod velením Kanady pôsobiť

v lotyšskom výcvikovom priestore Adaži. „Pridáme sa tak k spojencom a ku koncepcii, ktorá bola schválená na summite NATO vo Varšave v júli 2016. Jej zámerom je demonštrovať solidaritu spojencov, rozhodlanie a schopnosť reagovať na akúkoľvek prípadnú agresiu. Samozrejme, aj týmto krokom opätovne potvrdíme, že sme aktívnym členom NATO,“ zdôraznil minister obrany Peter Gajdoš.

Text a foto: Jozef Žiak

Náčelník Generálneho štábu
Ozbrojených síl SR
generálporučík Daniel Zmeko:

Tri ťažiskové siločiary

Generálporučík Daniel Zmeko prevzal

funkciu náčelníka Generálneho

štábu Ozbrojených síl SR 7. mája.

Rozprávame sa s ním o východiskách,

na ktorých stavia, aj o jeho cieľoch.

Prečo ste sa rozhodli pre vojenskú uniformu a prečo pre veliteľský smer?

Nastupoval som do armády v roku 1982 na strednú vojenskú školu s detským snom, že chcem byť pilot. To sa mi síce nesplnilo, no na základe dosahovaných študijných výsledkov som si mohol vybrať ktorúkoľvek inú zo vtedy dostupných vojenských vysokých škôl. S kamarátom sme si povedali, že keď vojna, tak poriadna, a nastúpili sme na veliteľský smer do Vyškova k mechanizovanému vojsku. Do dnešného dňa to neľutujem, pretože ako človek som tam dozrel, zocelilo ma to, získal som celoživotných priateľov. Po absolvovaní školy v roku 1990 do roku 2009 som mal možnosť slúžiť v útvaroch 21. mechanizovanej brigády na východnom Slovensku. Bolo to od pozície veliteľa čaty až po veliteľa práporu s dvoma prestávkami – keď som bol vyslaný na Cyprus a neskôr ako veliteľ slovenského kontingentu v operácii Iracká sloboda. V rámci brigády som stretol nadriadených, ktorí mali zvládnutú taktiku a operačné umenie, stále sme boli v poli a mal som jedinečnú príležitosť profesionálne vyrásť.

Niektorí novinári vás označili za kancelárskoho generála, hoci ste prežili väčšinu svojej kariéry v ozbrojených silách ako veliteľ pri vojskách.

Čo sa týka toho „kancelárske – nekancelárske“, každý človek, čo pozná problematiku

a prečíta si môj na internete dostupný životopis, si urobí svoj obraz. Mimochodom, ja nepodceňujem ani administratívne pozície, pretože sú často minimálne rovnako náročné ako exekutívne, hoci, priznávam, s tou administratívou som sa doteraz až tak nezžil a „papierové boje“ nie sú mojou doménou. Som prakticky zameraný človek, a preto rád spomínam na nižšie funkcie, keď som trávil čas priamou prácou s ľuďmi a technikou.

Pred príchodom do pozície náčelníka generálneho štábu ste pôsobili ako národný riaditeľ pre vyzbrojovanie. Kam sa podarilo modernizáciu ozbrojených síl posunúť a v ktorých oblastiach definujete ťažiskové výzvy?

Nebudem sa teraz detailne vracaať k jednotlivým modernizačným procesom, ale v súčasnej pozícii je pre mňa najdôležitejšie, aby sme modernizačné procesy a naše požiadavky na modernizáciu prispôbovali skutočným aktuálnym požiadavkám a poslaniu ozbrojených síl. Zároveň, aby sme dokázali správne vyvažovať zdroje na personál, modernizáciu, výcvik a prevádzku ozbrojených síl. Dnes už máme množstvo skúseností aj zo situácií, keď k vojskám prichádza modernizovaná technika, no tomu, aby sme ju plnohodnotne prevádzkovali, nám bránia aj také drobné veci, ako sú chýbajúce mazivo alebo nedokončená infraštruktúra. S príchodom novej techniky musíme zmeniť aj nie-

ktoré prístupy vrátane plánovania a zároveň musí dôjsť k zásadným zmenám aj v rámci výcviku personálu.

Technika stojí neraz pre drobnosti. Podľa vojakov aj preto, lebo napríklad náhradné dielce alebo drobné opravy je možné zabezpečiť iba cez centrálnu obstarávanie. Neplánujete iniciovať v tomto smere zrýchlenie procesov?

Táto oblasť nepatrí v plnej miere pod moju právomoc, avšak vďaka tomu, že som mal možnosť pracovať ako náčelník štábu na podporu operácií generálneho štábu a pôsobil som aj ako rozpočtový disponent II. stupňa na ministerskej časti, mal som možnosť oboznámiť sa s procesmi, o ktorých hovoríte. Skutočne sa dnes javí, že tých krokov na dosiahnutie výsledku je príliš veľa a aj prvky, ktoré sa na akvizícii zúčastňujú, je viac ako dosť. Navyše sa prejavuje určitá anonymita, lebo len čo sa stane v rámci predpísaného postupu niekde chyba, procesy zamrznú alebo sa vracajú na začiatok bez toho, aby sme zistili, kde a prečo sa tá chyba stala a kto je za ňu zodpovedný. Skrátka – definovanie požiadavky nemôže byť ako protitanková strela tretej generácie – vystreľ a zabudni. My jednoducho musíme dosledovať, čo bolo príčinou toho, že sme do ozbrojených síl niečo napriek našej žiadosti nedostali, prečo sa tak stalo, kto za to zodpovedá, a žiadať nápravu. Inými slovami, v tejto

oblasti ide aj o to urobiť si poriadok vo vlastných radoch.

Nehrozí, že kým prebehnú kľúčové obstarávaní a nákupy, budú niektoré oblasti zabezpečenia obrany ohrozené?

Niektoré druhy techniky držíme s vypätím posledných síl. Na druhej strane som mierne optimista, lebo ak budú procesy modernizácie postupovať takým tempom, ako sa to darí za ostatných osemnásť mesiacov, tak dokážeme predísť situácii, ktorú ste načrtli.

Veľkou výzvou bude zrejme aj oblasť dopĺňovania personálu a udržiavania odborníkov, ktorí sú zložitejšie nahraditeľní.

Dnes sú nároky na obsluhu moderného zbraňového systému, napríklad veže Turra, ktorú máme namontovanú na našom prototypu 8x8 alebo na modernizovaných bojových vozidlách pechoty, absolútne porovnateľné s obsluhou akéhokoľvek počítačovo riadeného stroja v niektorom civilnom strojárskom podniku. Vojenský personál má navyše povinnosť byť dosiahnuteľný, slúži v prísnom hierarchickom postavení, má zakázané podnikáť a má obmedzené niektoré politické práva. Napriek tomu je jeho mzda často možno nižšia ako mzda spomenutého operátora v strojárskej fabrike, i keď čiastočne nahrádzaná zákonnými benefitmi. To len na ilustráciu ako jeden z možných dôvodov, prečo OS SR strácajú pozície na trhu práce. Vidíme štatistiky, akým spôsobom sa znižuje počet aktívnych vojakov, ako klesajú čísla v oblasti náboru, záujem o službu či štúdium na Akadémii ozbrojených síl. Stabilizovať personál je však absolútne nevyhnutné. Ako? Prvá možnosť by bola najjednoduchšia, no zároveň aj najcitlivejšia. Priemerná mzda v národnom hospodárstve stúpa, a keďže ocenenie služby profesionálnych vojakov nestúpa úmerne s priemernou mzdou, je to otázka priameho finančného ohodnotenia.

A ďalšie možnosti?

Rovnako dôležité je venovať sa aj ďalším oblastiam, ako je napríklad prestíž a spoločenské postavenie profesionálneho vojaka. Nemôžeme donekonečna rozprávať o tom, že naše povolanie je viac ako bežná práca, že je to aj poslanie, ale musíme sa pričiniť o to, aby to takto vnímala celá spoločnosť. Musíme ju o tom presvedčiť svojou prácou, výsledkami a zároveň s ňou o tom komunikovať. Mali by sme sa v spoločnosti častejšie prezentovať a musíme osloviť mladú generáciu ľudí, ktorá by si mohla zvoliť naše povolanie, aj za cenu toho, že je to relatívne ťažšia životná cesta. Ďalšia vec – dnes zamestnávateľia kdekoľvek na Slovensku ponúkajú pre svojich zamestnancov rôzne druhy benefitov. Ja mám dojem, že benefity pre profesionálnych vojakov sa v poslednom čase viac zužujú ako rozširujú. Či už je to možnosť rekreácie, preventívnej rehabilitácie, poskytovanie zdravotníckej starostlivosti. Ďalšia je oblasť vzdelávania. Mojim cieľom

bude maximálne podporovať vzdelávanie príslušníkov OS SR, v rámci ich odbornosti a celkového intelektuálneho rastu, čo by malo ísť ruka v ruku s ich ohodnotením, so sociálnymi benefitmi a s prestížnym postavením vojaka v spoločnosti.

Na čo budete klást dôraz v oblasti výcviku?

Výsledky posledných cvičení hovoria aj o tom, že vycvičenosť jednotiek na úrovni rota je dobrá, ale ako keby nám predbiehala úroveň vycvičenosti štábov. Znamená to, že sa zameriame na intenzívnejší výcvik štábov všetkých stupňov vrátane generálneho štábu. Zároveň sa sústredíme na výcvik jednotlivca. Ide najmä o drilové nácviky či opakovanie taktiky, o schopnosť detailne zvládnuť zverený zbraňový systém. Tu máme rezervy, ktoré chceme eliminovať. Zároveň musíme viesť ľudí k tomu, aby na sebe pracovali aj sami, aby vnímali nové poznatky a postupy, aby o nich dokázali diskutovať.

„Veliteľ sa stará o svojho vojaka a snaží sa mu zabezpečiť čo najlepšie podmienky na výkon služby. Vojak rešpektuje svojho veliteľa a verí mu, že je to naozaj človek, ktorý ho môže viesť do boja, a zároveň obaja majú stanovený zmysluplný cieľ.“

Modernizácia, výcvik a personál budú teda siločiar, od ktorých sa na začiatku vášho pôsobenia v najvyššej vojenskej funkcii budú odvíjať vaše zábery a ciele?

Áno, ale v opačnom poradí: personál, výcvik a modernizácia. My nenájdeme v histórii príklad úspešnej armády, ktorá by bola akokoľvek dobre vyzbrojená, ale mala by nevycvičený alebo morálne nepripravený personál. Naopak, aj slabšie vyzbrojené vojsko s dobre vycvičeným a motivovaným personálom často dokázalo odolávať omno-

ho silnejšiemu, no menej pripravenému, prípadne morálne rozloženému protivníkovi.

Aké hlavné úlohy plánujete v oblasti medzinárodnej spolupráce?

Situáciu v tejto oblasti hodnotím ako veľmi dobrú, či už je to naše zastúpenie v operáciách medzinárodného krízového manažmentu, v rámci výcvikových aktivít. Dôležité bude aj naše plánované nasadenie v Pobaltí. Z bilaterálnej spolupráce ako ukážkovú vnímam tú s Národnou gardou štátu India či s Armádou Českej republiky. Základ je dobrý, treba ho len rozvíjať. Hlavne chceme v ešte väčšej miere využívať možnosti vzdelávania a výcviku v zahraničí pre dôstojníkov aj poddôstojníkov či pôsobenie v medzinárodných veliteľských štruktúrach, čo prinesie vyššiu mieru skúseností vojakom vo veliteľských pozíciách.

Čo budú ozbrojené sily robiť pre to, aby sa verejnosť intenzívnejšie zoznamovala s vojakmi a ich tradíciami? A čo robiť, aby aj samotní príslušníci ozbrojených síl intenzívnejšie vnímali svoje vlastné vojenské korene?

Ak chceme vedieť, kadiaľ by mala kráčať naša budúcnosť, prečítajme si svoju minulosť. Národ, respektíve ozbrojené sily, ktoré si nevážia svoje tradície, nemajú v horizonte desaťročí perspektívu. Preto sa musíme viac a intenzívnejšie venovať prezentácii našich tradícií. Samozrejme, prezentujeme sa v rámci oficiálnych aktivít, ale intenzívnejšie vnímam osobnejšie, prakticky zamerané činnosti, ktoré nám možno prinesú väčší benefit. Dobrým príkladom sú vojaci 2. mechanizovanej brigády, ktorí sa podieľajú na obnovovaní duklianskeho bojiska, alebo keď sa ďalší z nás stretávajú s mládežou, s ktorou sa treba rozprávať o histórii a ukázať jej, že sme na naše tradície hrdí. Mimoriadne dôležité je tiež nájsť systém, ako prezentovať nedávnú, novodobú históriu. My sme za tých 25 rokov už čo-to zažili, veľa kolegov sme stratili – a veľa sme dokázali. Na to netreba zabúdať a to budem podporovať.

Určite to súvisí aj s dôverou verejnosti voči ozbrojeným silám a s morálkou vnútri samotných vojsk.

Som veľmi rád, že ozbrojené sily si stále zachovávajú vysokú mieru dôveryhodnosti, ale nemali by sme sa tým uspokojiť a ďalej ju prehľbovať a upevňovať. Samotná morálka pritom súvisí so všetkým, o čom sme spolu hovorili. Dosahuje sa aj tým, že veliteľ sa stará o svojho vojaka a snaží sa mu zabezpečiť čo najlepšie podmienky na výkon služby. Vojak rešpektuje svojho veliteľa a verí mu, že je to naozaj človek, ktorý ho môže viesť do boja, a zároveň obaja majú stanovený spoločný zmysluplný cieľ. Spoločnosť si váži svoje ozbrojené sily, lebo sú pre ňu zárukou, že môže žiť v mieri a bezpečnosti – a dáva to svojím vojakom najavo.

Text: Pavol Vitko

Foto: pplk. Štefan Zemanovič

TÉMA



Slovenský Most
života cez rieku
Neretva

Prví slovenskí mierotvorcovia

Prvou a nateraz najväčšou jednotkou vyslanou zo Slovenska do operácie medzinárodného krízového manažmentu bol ženijný prápor, ktorý od 1. mája 1993 spolu s 27-tisíc vojakmi z 38 krajín pôsobil v misii UNPROFOR a od 1. februára 1996 do januára 1998 v misii UNTAES v bývalej Juhoslávii. Po doplnení mal 606 vojakov a viac ako 400 kusov vozidiel a špeciálnej techniky. Vtedajšia Armáda Slovenskej republiky tak zohrala nielen mimoriadnu úlohu v rámci stabilizácie našej mladej republiky doma, ale hneď po vzniku štátu prezentovala jeho akcieschopnosť, profesionalitu a medzinárodnú kredibilitu aj v zahraničí. Aj preto bolo začiatkom mája po 25 rokoch v Bratislave aj v Seredi na čo spomínať.



„Ja už som bol taký plukovník v papučkách na dožitie, pôsobil som ako náčelník krajskej vojenskej správy pre západoslovenský kraj, keď mi prišla ponuka, aby som sa začal pripravovať na vyslanie a zároveň sa ujal velenia prvého slovenského ženijného práporu v UNPROFOR,“ s úsmevom si spomenul na február 1993 plukovník v. v. Ľubomír Kolenčík.

N už – charizmatický Ľ. Kolenčík aj po štvrtstoročí vyžaruje rozvahu a vnútornú silu, takže ani dnes nepripomína „papučkového“ plukovníka.

Keď sa ženista Ľ. Kolenčík dostavil na pohovor na ministerstvo obrany, ako keby sa vrátil ku svojim vojenským začiatkom. Veď práve tu na konci 60. rokov absolvoval ženijno-technické učilište. A odrazu mal začať opäť: no už ako veliteľ v medzinárodnej operácii. Keď povedal svoje „áno“ a prišiel do Serede, kde predtým pôsobil dve desaťročia, ostal mierne zaskočený: „Našiel som tam skoro všetkých svojich bývalých kolegov, ale keď som ich oslovil – od práporčíkov po dôstojníkov, na prvú výzvu sa mi takmer nikto neprihlásil.“ Postupne sa pridávali, no personálny problém bol podľa neho najzložitejší: „Zákony nám nedovoľovali vyslať vojakov základnej služby, skoro 70 % ľudí sme bez veľkého výberu brali zo zálohy, veľa z nich sa vynikajúco osvedčilo, no medzi stavbármi bolo zopár takých, ktorí sa len ťažko rozhýbali bez rannej borovičky. Tých som skôr či neskôr musel poslať domov.“ Zorganizovať na vyslanie za dva mesiace celý prápor bo-

la extrémne náročná úloha. Plk. Kolenčík ju s kolegami zvládol nad očakávanie. Až na jednu vec: „Keď mi novovymenovaný minister obrany Imrich Andrejčák povedal, nech sa za tých pár týždňov naučím aj po anglicky, verím, že to myslel iba zo žartu. To, že som angličtinu nevedel, ma do istej miery obmedzovalo a aj mrzelo, ale vďaka kolegom to nemalo kardinálny vplyv na našu činnosť v nasadení.“

Veteráni medzinárodne

„Prečo je tu ten francúzsky generál?“ spýtal sa so záujmom vo štvrtok 3. mája 2018 v historickej budove NR SR v Bratislave podplukovník Laurent Attar-Bayrou, prezident Medzinárodnej asociácie bývalých vojakov mierových síl OSN. Sám je Francúz, ako podplukovník v zálohe vedie organizáciu s členstvom v 17-tich krajinách. Predseda Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť a zároveň historik Anton Hrnko mu obratom vysvetlil, že na obraze je generál Milan Rastislav Štefánik – a rozhovoril sa tiež o česko-slovensko-francúzskej spolupráci, ako aj o čs. légiách, ktoré pôsobili na sklonku prvej svetovej vojny v zahraničí. Áno, veď aj to sú korene našich novodobých mierotvorcov. Následne sa začal 5. ročník medzinárodnej konferencie Fórum vojnových veteránov, nad ktorou prevzali patronát predseda NR SR Andrej Danko a minister obrany Peter Gajdoš. Našich novodobých veteránov prišiel



Nasadenia ženijného práporu

UNPROFOR

1993

21. február

V posádke Nitra sa začal formovať ženijný prápor Mierových síl OSN (ďalej len „žpr MS OSN“)

12. marec

Výzva velenia UNPROFOR a účastníckych krajín pre Slovenskú republiku, aby vyslala

samostatný žpr do misie pre potreby velenia Ochranných síl OSN – UNPROFOR (United Nations Protection Force)

18. marec

Národná rada SR prijala uznesenie č. 160 z 18. marca 1993, ktorým rozhodla o vyslaní ženijného práporu Armády SR do mierovej misie UNPROFOR a bol jej pridelený mandát na pôsobenie na Balkáne, a to v Chorvátsku a vo Východnom Slavónsku

1. a 2. máj

Vyslanie zo Serede na Balkán (cieľové stanice chorvátske mestá Daruvar a Lipik) dvoch vlakových súprav s 96-člennou ubytovacou skupinou pod velením pplk. Ing. Kamila Šipulu, zástupcu veliteľa žpr MS OSN



16. máj

Zahájenie prepravy hlavných síl žpr po železnici z územia SR do vykladacej stanice Lipik v Chorvátsku, ktorá predstavovala osem prevozov s viac ako 250 železničných vagónov s vojenskou technikou a špeciálnou ženijnou technikou a 16 kontajnerov s rôznym materiálom logistického zabezpečenia

Stavebné práce pred vybudovaním jedného zo slovenských mostov



pozdraviť aj Tom Asplund z Fínska, ktorý má za sebou 11 rokov v misiách od Balkánu cez Eritreu až po Afganistan a je zástupcom prezidenta Svetovej federácie veteránov. Tá v stovke krajín združuje 192 veteránskych organizácií. Prítomní boli aj veteráni z Českej republiky, Poľska, Belgicka alebo Ukrajiny.

„Musím sa pozastaviť nad tým, že na Slovensku doteraz nie je napríklad spoločný pamätník 57 Slovákov, ktorí od roku 1993 padli v misiách a operáciách, ani domov sociálnych služieb pre vojnových veteránov,“ uviedol vo svojom príhovore prvý veliteľ slovenského ženijného práporu v UNPROFOR plukovník v. v. Ľubomír Kolenčík, ktorý sa aj ako čestný prezident Únie vojnových veteránov SR poďakoval ministrovi obrany Petrovi Gajdošovi, že dlhodobo venuje novodobým veteránom pozornosť a že rezort obrany aktuálne rieši aj obe spomenuté otázky.

Repríza historického nástupu

Nasledujúci deň, 4. mája, sa väčšina účastníkov konferencie – a s nimi desiatky ďalších, zišli na slávnostnom stretnutí v Seredi, odkiaľ 1. mája odchádzali do UNPROFOR prví slovenskí mierotvorcovia. Najskôr položili vence k pamätníku, ktorý pri-



„Vaša Excelencia, som pyšný na prácu, ktorú vykonal slovenský kontingent. Slúžiť s takými profesionálnymi, skúsenými, pracovitými a všestrannými vojakmi mi bolo cťou. Na ich prednosti môže byť slovenský národ hrdý. Rozšírili dobrú povesť Slovenska a jeho armády po celom svete.“

Z listu belgického generálmajora Willyho Hanseta, ktorý velil misii UNTAES od 15. januára 1997 do 23. januára 1998, slovenskému veľvyslancovi v Chorvátsku Matúšovi Kučerovi

pomínajúc túto udalosť stojí v meste a na ktorom je napísané: „Ruky ženistov otvárali cestu k slobode a dnes pomáhajú budovať mier vo svete“. Potom už nasledoval nástup veteránov. Vráťane všetkých štyroch veliteľov misií UNPROFOR a UNTAES, plukovníkov v. v. Ľubomíra Kolenčíka, Daniela Kostru, Rostislava Šmehlíka a Štefana Jangla. Veď od mája 1993 do februára 1998 pôsobilo na Balkáne pod ich velením až 2 600 príslušníkov ozbrojených síl, z toho takmer 500 vojakov z povolania, ostatní nastúpili do služby na vlastnú žiadosť zo zálohy. Príslušníci že-

Slávnostný nástup ženistov v Seredi v máji 2018



Most cez rieku Petrínica

26. máj

Ukončenie prepravy hlavných síl a zaujatia priestorov žpr MS OSN, ktorý predstavoval 418-členný prápor (SLOVENGBAT)

1. jún

Operačné podriadenie žpr MS OSN veleniu UNPROFOR ako podpornej jednotky určenej na plnenie ženijných úloh 40-tisícového kontingentu mnohonárodných síl OSN

30. jún

Dosiahnutie operačnej pohotovosti žpr MS OSN na plnenie úloh v operácii UNPROFOR

8. október

Pri slávnostnom otvorení mosta v obci Mlaka postaveného slovenskými ženistami bol pomenovaný ako Most kráľa Husajna (King Hussein Bridge), na znak priateľstva s jordánskym práporom

15. november

Národná rada SR rozhodla o rozšírení žpr MS OSN na 606 osôb, ako aj o navýšení počtu techniky

1994

31. január

Prof. Matúš Kučera, veľvyslanec SR v Chorvátsku,

jeho prvá cesta mimo Záhreb od nástupu do funkcie viedla do Lipiku na veliteľstvo žpr MS UNPROFOR

24. a 29. február

Dorazili tri železničné prevozy do Lipiku s technikou a 150 novými príslušníkmi žpr MS OSN, čím sa celkový počet práporu rozšíril na 606 osôb

10. jún

Slávnostne otvorený 200 m pontónový most na rieke Neretva generálom Ridgwayom, veliteľom sektoru. Most nahradil prepravu prievozmi cez rieku Neretva. Tento most dostal názov „Most života na ceste života“.

13. október

Cez pontónový most na rieke Neretva prešlo k uvedenému dňu 100 000 kusov techniky

nijného práporu za ten čas preverili na mýnovú bezpečnosť 363 kilometrov ciest a okolo 2 miliónov štvorcových metrov ďalších plôch. Zneškodnili tisíce mín, granátov a ďalšej munície. Obnove mierového života napomáhali postavením 37 mostov, upravili 650 km ciest a skoro pol milióna m² ďalších plôch, v priestore dislokácie pomáhali tiež dolnozemskej Slovákom.

Z tribúny sa za ministerstvo obrany poďakoval generálny riaditeľ sekcie ľudských zdrojov MO SR plukovník gšt. Radoslav Ivančík. Po ďalších rečníkoch si desiatky veteránov prevzali vyznamenania z úrovne ministra obrany, náčelníka generálneho štábu a veteránskych organizácií. Azda najpietnejší moment nastal vtedy, keď si vyznamenanie prišla prevziať pani Eva Rigová, matka Igora Riga, podporučíka in memoriam, ktorý padol ako 23-ročný 22. apríla 1993 na kóte Kuzmanovača vo vojnovéj zóne pri prestrelke medzi bojujúcimi Srbmi a Chorvátmi. Bolo to vlastne pred príchodom ženijného práporu, keď od Nového roka do 1. mája 1993 pôsobili v UNPROFOR viacerí slovenskí vojaci, ktorí tu ostali po rozdelení spoločného federálneho česko-slovenského práporu. V UNPROFOR ešte zahynul 27. októbra 1994 rotmajster čatár Vladimír Grman a v UNTAES 31. mája 1996 zomrel nadporučík Dušan Chrašč.

Vedľa pani Evy Rigovej stál pri oceňovaní ako symbol čs. spolupráce a pokračujúcej kontinuálnej ústretovosti brigádný generál v. v. Karel Blahna, bývalý veliteľ federálnej čs. jednotky v UNPROFOR, ktorá formálne ukončila činnosť k 31. 12. 1992, ale úzka prepojenosť pri plnení úloh pokračovala až do príchodu slovenského ženijného práporu v máji 1993 – a vlastne pokračuje dodnes. A ešte niečo. Keď si preberal vyznamenanie prvý veliteľ slovenských ženistov v UNPROFOR plukovník v. v. Ľubomír Kolenčík, symbolicky urobil čelom vzad smerom od tribúny. Postavil sa čelom k ostatným veteránom a hlboko sa im uklonil. Vzápätí zaznel mohutný potlesk.



Velitelia slovenského ženijného práporu v misiách UNPROFOR a UNTAES plukovníci v. v. Ľubomír Kolenčík, Daniel Kostra, Rostislav Šmehlík a Štefan Jangl pred slávnostným nástupom mierotvorcov 4. mája v Seredi

27. november

V súvislosti s ukončením pôsobenia v misii sa na slávnostnom nástupe žpr MS UNPROFOR rozlúčil jeho veliteľ plk. Ľubomír Kolenčík

4. december

Veliteľom žpr MS UNPROFOR sa stal plk. Ing. Daniel Kostra

4. a 5. december

Striedanie vojakov v žpr; na Slovensko odišlo 202 osôb a prišlo 216 vojakov. Tretím strídanim vojakov bola završená jedna historická etapa žpr.

31. december

Terénny automobil UAZ s vodičom ppráp. Borským pri jazde v popoludňajších hodinách zamínovaným úsekem cesty vyšiel na mínu typu

TMN-3, ktorá explodovala. Vodič mal veľké šťastie, lebo následkom výbuchu utrpel len ľahké povrchové zranenia. Táto udalosť sa stala mementom pre slovenských ženistov. Veliteľ žpr vydal rozkaz na dôsledné preverovanie úsekov a priestorov na prítomnosť mín.

1995

28. február

Plk. Daniel Kostra s velením žpr MS sa zúčastnil v Záhrebe na slávnostnej rozlúčke s generálom Bertrandom de Lapreslom, veliteľom misie UNPROFOR. Osobne poďakoval plk. D. Kostroví a všetkým slovenským ženistom za prácu, ktorú vykonali v prospech mieru na Balkáne. Zároveň bol predstavený francúzsky generál Bernard Janvier, nový veliteľ misie UNPROFOR.



Hlavný ženista misie UNPROFOR kanadský plukovník David Harries a jeho slovenský zástupca podplukovník Miloslav Nad' vítajú v máji 1993 vo vykladacej stanici Lipík slovenských ženistov

Medzinárodné súvislosti

„Ťažisková bola spolupráca s Kanadou,“

spomenie plukovník v. v. Miloslav Nad', ktorý sa výrazným spôsobom podieľal na príprave vyslania našich vojakov do UNPROFOR, a to najmä v rámci koordinácie budúcej súčinnosti so zahraničnými partnermi, ako aj v oblasti zabezpečenia jednotky v mieste nasadenia.

Miloslav Nad', vtedy podplukovník, bol zároveň prvým dôstojníkom novovzniknutej Armády SR, ktorý zasiať dôležitú pozíciu na veliteľstve medzinárodnej misie UNPROFOR. Od 1. mája 1993 sa stal zástupcom hlavného ženistu UNPROFOR.



Detské hry vo vojnovy zničenom Vukovare



Namiesto Kanady a Fínska

Po zániku federácie a po ukončení účasti v spoločnom čl. prápore v UNPROFOR Slovenská republika už dva týždne po svojom vzniku indikovala OSN ochotu pokračovať v mierovej misii v bývalej Juhoslávii aj samostatne. M. Naď vysvetľuje, že Kanada vtedy vzhľadom na nárast potrieb počtu vojakov v misiách OSN v Somálsku a Rwande sťahovala svoj ženijný prápor z bývalej Juhoslávie. Z Balkánu odchádzal aj ženijný-stavebný prápor Fínska. „OSN preto navrhla Slovensku, aby do UNPROFOR vyslalo ženijný prápor. Zároveň poverila kanadských ženistov, aby gestorovali koordináciu plánovania a nasadenia Slovákov. A to v mimoriadne krátkom čase – k 1. máju 1993.“

Dňa 1. marca 1993 bol pplk. Miloslav Naď spolu s majorom Petrom Leskovským a majorom Jozefom Jasným vyslaný na ženijné oddelenie velenia UNPROFOR, ktoré sídlilo v Záhrebe. Ich úlohou bolo zabezpečiť nasadenie ženijného práporu v misii – začínajúc rokovaniami o organizačnej štruktúre SLOVENGBAT podľa potrieb UNPROFOR až po úplné logistické zabezpečenie jednotky vrátane ubytovania a zásobovania. Pplk. Naď sa sčasti mohol spoliehať na svoje predchádzajúce skúsenosti, keďže na prelome rokov 1990 – 1991 bol nasadený v operácii Púštna búrka, následne velil ženijný-záchranému práporu v Žiline a od februára 1992 pôsobil na veliteľstve UNPROFOR ako Force Welfare Officer a zároveň národný predstaviteľ ČSFR.

Termíny a refundácie

S delegáciou UNPROFOR, vedenou hlavným ženistom UNPROFOR kanadským plukovníkom Davidom Harriesom, sa M. Naď zúčastnil v polovici marca 1993 na rokovaní na MO SR a Veliteľstve Armády SR o modalitách nasadenia jednotky. „Výsledok rokovaní a podpis príslušných dokumentov zo strany práve vymenovaného ministra obrany SR Imricha Andrejčáka (16. 3. 1993) definitívne otvorili cestu pre nasadenie SLOVENGBAT v plánovanom, hoci vskutku šibeničnom termíne.“ Na medzinárodnej úrovni pritom bolo treba ešte riešiť celý rad systémových problémov. Oficiálne postupy boli často dopĺňané na dnešné pomery až neskutočnou improvizáciou. No podarilo sa.

Po úspešnom „rozbehu“ Slovákov v UNPROFOR sa zástupca hlavného ženistu misie pplk. Miloslav Naď posunul na medzinárodnom poli ďalej. Po tom, ako bol 1. 3. 1994 povýšený na plukovníka, bol zároveň vyslaný do Oddelenia mierových operácií Sekretariátu OSN (ženijné zabezpečenie mierových operácií) v New Yorku s úlohou zabezpečiť refundovanie nákladov na slovenskú jednotku v UNPROFOR, ktoré už takmer rok viazlo. Do troch mesiacov po príchode sa mu podarilo systémovo zabezpečiť plnú refundáciu nákladov a leasingu ženijnej techniky, ktorá umožnila MO SR o. i. aj postupné obstarávanie novej techniky pre jednotku, ako boli napríklad modernejšie minohľadáčky či návesné odmiňovacie zariadenia na odmiňovacie tanky.

27. apríl

Striedanie príslušníkov žpr. Nových vojakov už pri ich príprave v priestoroch rozmiestnenia zastihla vojnová operácia roka „Bijesak“ (blesk) a neskôr aj operácia „Oluja“ (búrka).

29. august

Plk. Ing. Rostislav Šmehlík prevzal velenie žpr MS UNPROFOR

1996

30. január

Hlavný veliteľ ženijných vojsk IFOR (Implementation Force – Implementačná sila) NATO gen. John Moore-Bick sa Slovákom poďakoval za ich prácu a každému z nich odovzdal certifikát o službe v prospech IFOR

31. január

Mandát UNPROFOR pre územie Bosny a Hercegoviny zanikol 31. januára 1996 na základe rozhodnutia Bezpečnostnej rady OSN č. 1031/1995

UNTAES

1996

31. január

Oficiálne bola ukončená misia žpr MS UNPROFOR a na základe rozhodnutia Bezpečnostnej rady OSN zo dňa 13. decembra 1995, ktorá prijala rezolúciu č. 1037/1995 o vytvorení mierovej misie UNTAES (UN Transitional Administration for Eastern Slavonia, Baranja and Western Sirmium, čiže Prechodná správa OSN pre východné Slavónsko, Baranju a zá-

Pred základňou
Brod Pustara



padný Srijem), bol slovenský žpr zaradený do uvedenej mierovej misie UNTAES.

8. marec

Začiatok sťahovania žpr do východného Sla-



Plk. gšt. Radoslav Ivančík blahožela plk. v. v. Danielovi Kostrovi

Penzión, pomník či sieň slávy

Na stretnutí pri príležitosti 25. výročia vyslania slovenského ženijného práporu do misie UNPROFOR zazneli pri rozhovoroch z úst veteránov viaceré otázky, ktoré sme následne položili generálnemu riaditeľovi sekcie ľudských zdrojov MO SR plukovníkovi gšt. Radoslavovi Ivančíkovi:

Má rezort obrany plány v prospech novodobých vojnových veteránov?

Uceleným rámcom starostlivosti o vojnových veteránov je dokument Koncepcia starostlivosti o vojnových veteránov, schválený na rokovaní Kolégia ministra obrany SR dňa 26. marca 2015. V súlade s týmto materiálom sa starostlivosť o vojnových veteránov posúva na komplexnú a dlhodobú úroveň. Sú v ňom definované úlohy a ciele, naplnením ktorých sa zlepši celková starostlivosť o vojnových veteránov, ich morálne ocenenie, a zároveň bude aj transparentným vyjadrením spoločenského ocenenia vojnových veteránov. Konkrétne projekty ako penzión pre vojnových veteránov

nov či pomník vojakom, ktorí zahynuli pri vykonávaní služobnej činnosti v zahraničných vojenských operáciách a mierových pozorovateľských misiách, sú vo fáze riešenia. Novelu zákona o vojnových veteránov, ktorá predpokladá vybudovanie penziónu pre vojnových veteránov, schválila NR SR 15. mája.

Čo im poskytuje doteraz?

Vojnovým veteránom sú poskytované benefity vyplývajúce zo zákona o vojnových veteránov, ako je napríklad rekreačná a kúpeľná starostlivosť. Rezort obrany v minulom období uzavrel dohody so všetkými vyššími územnými celkami na poskytovanie zľavnených a voľných vstupov do múzeí a kultúrnych inštitúcií v ich pôsobnosti. Vojnoví veteráni ďalej majú zľavu na ubytovanie a ďalšie benefity vo všetkých ubytovacích zariadeniach spoločnosti HOREZZA, a. s., ktorej zakladateľom je rezort obrany. Taktiež môžu využiť aj zvýhodnené sadzby pri ubytovaní vo vojenských ubytovniach BARMO. Pre vojnových veteránov sú usporadúvané aj kultúrne podujatia. Minister obrany SR napríklad každoročne organizuje stretnutie s vojnovými veteránmi, ktoré je spojené s divadelným predstavením a uvádzaním vojnových veteránov do siene slávy. Okrem toho sa vojnoví veteráni môžu obrátiť na vojenských psychológov pôsobiace v rámci ministerstva obrany. Ministerstvo obrany tiež pokladá za dôležité morálne oceňovanie vojnových veteránov formou udeľovania vojenských vyznamenaní.

Ako ďaleko je výstavba pomníka pre novodobých veteránov?

Pomník s menami vojakov Ozbrojených síl Slovenskej republiky, ktorí zahynuli pri vykonávaní služobnej činnosti v zahraničných vojenských operáciách a mierových pozorovateľských misiách, ktorý bude vybudovaný v areáli susediacom s pamätníkom a vojnovým cintorínom na Háji Nicovô pri Liptovskom Mikuláši, je momentálne v štádiu výberu zhotoviteľa predmetnej stavby. Dokončenie jeho výstavby sa predpokladá na koniec októbra 2018.

Tému pripravil: Pavol Vitko

Foto: autor, Bernard Roštecký, VHÚ



vónska a súčasne zahájenie plnenia úloh v novej mierovej operácii OSN UNTAES

27. – 29. apríl

Striedanie vojakov žpr. Celkom odišlo 215 osôb, ktorí sa po splnení úloh vrátili do vlasti, a na letisko Pleso v Záhrebe priletelo 226 nových príslušníkov žpr.

5. september

Veliteľom žpr MS UNTAES sa stal pplk. Ing. Štefan Jangl

1997

18. október

Slávnostný nástup žpr na základni Klise pri príležitosti ukončenia misie UNTAES. Hlavný veliteľ genmjr. Willy Hanset vyslovil slo-

venským vojakom poďakovanie za všetko, čo urobili v mierovej operácii.

19. október

Začala sa druhá fáza odsunu vojsk UNTAES na Slovensko. Znižoval sa aj počet vojakov a k 31. novembru sa tento stav znížil o 285 osôb.

1998

15. január

Na základe rozhodnutia Bezpečnostnej rady OSN č. 1147/97 z 19. decembra 1997 bol dňa 15. januára 1998 ukončený mandát misie UNTAES

25. február

Veliteľ žpr (v medzinárodných kruhoch známy ako SLOVENGAT) odovzdal veleniu misie certifikát o skončení pôsobenia slovenského

žpr v misiách UNPROFOR a UNTAES na území bývalej Juhoslávie

26. február

Presun techniky, materiálu pod velením veliteľa práporu po vlastnej osi cez Maďarsko do vlasti; vrátilo sa posledných 56 príslušníkov Armády SR a 31 ks techniky

27. február

Slávnostné ukončenie pôsobenia žpr v misiách v bývalej Juhoslávii sa konalo na základni MS v Nitre za účasti Jána Siteka, ministra obrany SR, genplk. Jozefa Tuchyňa, náčelníka GŠ Armády SR a ďalších hostí. Minister obrany SR povýšil Štefana Jangla do hodnosti plukovníka.

Spracoval: Dr. Imrich Purdek, PhD., Vojenský historický ústav

Najlepšie stíhačky druhej svetovej vojny

Hurricane ostal v tieni Spitfira

Bitka o Britániu sa väčšinou spája so stíhačkou Spitfire. V jej tieni trochu neprávom ostáva Hawker Hurricane. V skutočnosti niesol ťarchu väčšiny bojov on. Úspešní na Hurricanoch boli aj československí piloti.

Spitfire bol elegán, ktorý už vtedy pútal všetku pozornosť. Mal aerodynamicky čistú, celokovovú konštrukciu a vyššiu rýchlosť a stúpavosť. Naproti tomu Hurricane, ktorý sa začal vyrábať o rok skôr, mal ešte niekoľko archaických prvkov. Zadná časť trupu a pri prvých výrobných sériách aj krídla boli potiahnuté plátnom. Koncom roka 1939 dostal Hurricane kovový potah krídel, plátno na trupe však ostalo až do konca výroby. Na druhej strane, jednoduchšia konštrukcia umožňovala rýchlejšiu výrobu aj údržbu. V boji bol Hurricane veľmi odolný a zniesol aj vážne poškodenia. Veľkou výhodou boli jeho manévrovacie schopnosti – v nich prekonal aj Spitfire, aj svojho hlavného protivníka Messerschmitt Bf 109 E. Nemeckí piloti sa však neskôr naučili využívať lepší výkon a snažili sa útočiť s prevahou výšky a rýchlosti tak, aby sa nezaplietli do manévrového súboja.

Silnú výzbroj tvorilo osem guľometov kalibru 7,7 mm, ktoré boli sústredené do dvoch batérií po štyroch. Hurricane bol pri streľbe veľmi stabilný, čo z neho robilo dobrú zbraň proti bombardérom. Na ich zostrelenie bolo treba viac zásahov a sústredená paľba z Hurricanu bola na to ideálna.

Prvé eso

Hurricane začal vznikať ešte v roku 1933. Konštruktér Sydney Camm uvažoval o náhrade jestvujúcich dvojplôšných stíhačiek jednoplošnou konštrukciou. Prototyp dokončili o dva roky a 6. novembra 1935 ab-

solvoval prvý let. Sériová výroba sa rozbehla na jeseň 1937. Hurricane vyžadoval 10 300 hodín práce, kým Spitfire až 15 200. Do začiatku druhej svetovej vojny ich vyrobili vyše 550 a tvorili výzbroj 18 perutí. Potom sa výroba zrýchlila a časť z nej presunuli aj do Kanady, mimo dosah nemeckých bombardérov.

Po vyhlásení vojny sa už 9. septembra 1939 presunul do Francúzska britský expedičný zbor. Jeho súčasťou boli aj štyri perute Hurricanov, ktoré sa už počas tzv. čudnej vojny zapojili do bojov. Jeden z ich pilotov, Edgar James Kain prezývaný Cobber, sa stal prvým esom Kráľovského letectva (RAF). Svoj piaty zostrel dosiahol 26. marca 1940.

Keď Nemecko spustilo 10. mája 1940 ofenzívu na západnom fronte, čudná vojna sa razom zmenila na bleskovú. Piloti Hurricanov zrazu bojovali od rána do večera, absolvo-

vali niekoľko štartov za deň. S tým výrazne rástlo aj ich skóre. Za necelé dva týždne, do 21. mája 1940, si nárokovali 499 zostrelov aj napriek tomu, že boli neustále v defenzíve a museli ustupovať. Počas bleskovej vojny sa 41 letcov stalo esami. Intenzívne bojové nasadenie však prinášalo aj veľké straty. Zahynul Leslie Clisby, ktorý mal na konte 16 zostrelov, pri havárii zomrel aj spomínaný E. J. Kain, ktorý mal tiež 16 zostrelov.

Zachránil Britániu

Väčšinu pilotov, z ktorých sa náhle stali veteráni, sa však podarilo z Francúzska eva-

kuovať – práve včas, aby sa zapojili do začínajúcej bitky o Britániu. V nej chcela nemecká Luftwaffe pokoriť Kráľovské letectvo a terorizovaním náletmi podlomiť morálku obyvateľstva tak, aby bola invázia do Británie ľahkou vecou. Dá sa povedať, že práve Hurricane Britániu zachránil. Jednoducho ich bolo k dispozícii viac ako všetkých ostatných britských stíhačiek dokopy a postarali sa aj o väčšinu zostrelov – z 2 739 ná-

rokových vzdušných víťazstiev pripadá 1 593 na pilotov Hurricaneov.

Zaujímavá je aj štatistika o rýchlosti operatívneho nasadenia. Dotankovanie a vyzbrojenie Hurricane trvalo len deväť minút, kým Spitfire mohol opäť vzlietnuť až po 26 minútach. Aj to zohralo dôležitú rolu pri obrane.

Do bitky o Britániu sa zapojili aj dve československé stíhacie perute – č. 310 a 312. Najmä prvá menovaná bola intenzívne vyťažovaná a jej piloti v bitke dosiahli 37 zostrelov. Československí piloti však bojovali aj v iných jednotkách. Josef František slúžil v 303. peruti a stal sa štvrtým najúspešnejším pilotom RAF v bitke o Britániu. V priebehu 28 dní zostrelil 17 nemeckých lietadiel. Zahynul 8. októbra 1940 pri havárii, podobne ako E. J. Kain. Príčiny nehody sa nikdy neobjasnili, svoju rolu mohla zohrať aj úna-

Nové úlohy

Po skončení bitky o Britániu sa úlohy Hurricaneu začali meniť. Od roku 1941 čoraz viac slúžil ako stíhací bombardér. V tejto úlohe mohol nosiť dve bomby pod krídlami. Zvyšovala sa aj hlavňová výzbroj. Najprv na 12 guľometov kalibru 7,7 mm, neskoršie verzie niesli štyri kanóny kalibru 20 mm.

Hurricane slúžil aj ako nočná stíhačka. V tejto úlohe piloti prelietavali kanál La Manche a pri nemeckých letiskách striehli na vracajúce sa bombardéry. Veľmi úspešný bol v tejto role ďalší československý pilot Karel Kuttelwascher. Zo svojich 20 zostrelov dosiahol 15 ako pilot nočného Hurricaneu.

V stíhacích úlohách sa Hurricane po roku 1941 viac uplatňoval v zámorí – v severnej Afrike či na Malte. V Afrike bola úspešná aj špeciálna protitanková verzia s dvomi kanónmi kalibru 40 mm vo veľkých gondolách pod krídlami. Nakoniec vznikla aj bojová verzia, ktorá mala pancierovaný chladíč a univerzálne krídlo, ktoré mohlo niesť bomby, neriadené rakety či spomínané 40 mm kanóny.

Pod menom Sea Hurricane operoval aj z lietadlových lodí. Na túto úlohu stroj vybavili pristávacím hákom. Vďaka tomu mohlo britské námorníctvo ochrániť kľúčové konvoje na Maltu.

V úlohe stíhacieho bombardéra vydržal Hurricane až do konca vojny na Ďalekom východe, v Indii a Barme. To sa však už nevyrábalo. Výrobu ukončili v júli 1944, spolu vzniklo vyše 14 500 lietadiel. Neslúžili len v RAF, ale aj v letectvách mnohých spojencov, ba dokonca protivníkov. Na začiatku vojny ich malo vo výzbroji Belgicko a Juhoslavia. Po roku 1941 takmer 3 000 kusov dodali do Sovietskeho zväzu. Sovietski piloti sa o nich vo svojich memoároch zvykli vyjadrovať hanlivu, našli sa však aj výnimky. Dvojnásobný hrdina Sovietskeho zväzu Boris Safonov na nich bojoval úspešne a vyjadroval sa o nich pozitívne. Na strane Osy používali Hurricaney Fínsko a Rumunsko a ich piloti v boji proti ZSSR dosiahli viacero víťazstiev. Briti ich tiež dodali neutrálnym štátom, napr. Portugalsku či Turecku.

Text: Miroslav Barič



Český stíhací pilot čatár Josef František bol leteckým esom poľského letectva v druhej svetovej vojne



Brigádny generál i. m. Karel Kuttelwascher bol najúspešnejší český pilot RAF a jediný československý dvojnásobný držiteľ britského Záslužného leteckého kríža

Kórejský Hrom ide do Európy

Juhokórejská samohybná húfnica K9 Thunder (Hrom) znamenala ďalšie exportné úspechy. V roku 2017 Fínsko kúpilo 48 kusov, nasledovalo Estónsko s objednávkou najmenej 12 húfníc, ktoré by mali dodať v roku 2021. Najnovšie sa pridalo Nórsko, ktoré objednalo 24 kusov K9 ako náhradu za staré stroje M109. V cene 215 miliónov dolárov je aj šesť muničných vozidiel K10, náhradné dielce a opcia na nákup ďalších 24 kusov za rovnakých podmienok. Nórsko by malo dostať prvé húfnice v roku 2019. Okrem toho sa vozidlá alebo ich časti budú vyrábať v licencií v Poľsku, Turecku a v Indii. Juhokórejská armáda zaviedla samohybné húfnice K9 do výzbroje v roku 1999. Vozidlo má na pásovom podvozku hmotnosť 47 ton. Hlavná zbraň kalibru 155 mm má dosah 30 km, so špeciálnou muníciou ho možno predĺžiť až na 56 km.



Britské Tornáda končia

Britské Kráľovské letectvo začiatkom budúceho roka vyradí všetkých 36 stíhacích bombardérov Tornádo GR4. Dôvodom sú rozpočtové škrt. Urobí tak aj napriek tomu, že stroje momentálne slúžia v kampani proti teroristickej organizácii Islamský štát a ich náhrada ešte nie je pripravená. Británia plánuje namiesto nich zaradiť do služby 12 nových strojov F-35B. Do roku 2023 by mohlo pribudnúť ďalších 48, ale Národný auditorský úrad sa vyslovil, že tento plán je finančne neudržateľný. Je teda možné, že tri perute Tornád nahradí jediná peruť F-35B. Tornáda sú v službe od roku 1980. V roku 1994 prebehla modernizácia na verziu GR4. Stroje majú nosnosť deväť ton munície a dosahujú rýchlosť Mach 2,2. Ďalšími používateľmi sú Saudská Arábia, Nemecko a Taliansko, ktoré ich plánujú vyradiť až v roku 2025.

Poľsko budú chrániť Patriots



Poľsko koncom marca podpísalo najväčší nákup zbraní vo svojej histórii. Za 4,75 miliardy dolárov kúpi americké systémy Patriot, určené na obranu proti balistickým rakétam. Poľsko chcelo pôvodne kúpiť štyri systémy Patriot. Ponúknutá cena 10,5 miliardy dolárov však bola privysoká. Varšava preto kupuje len dve batérie a dostane ich za zníženú cenu. Súčasťou nákupu je bojový veliteľský systém, štyri jednotky riadenia strelby so štyrmi radarom AN/MPQ-65, šesťnásť odpaľovacích zariadení, desať riadiacich a navádzacích staníc a najmä 208 rakiet PAC-3 MSE. Ide o najnovšiu verziu rakety, ktorú americká armáda zaviedla do výzbroje len v roku 2015. Má zvýšený dolet aj dostup a rýchlosť Mach 4,1. Celý balík by mali dodať do roku 2022. V budúcnosti Poľsko zvažuje nákup ďalších šiestich batérií s radarom AESA.

Text: Miroslav Barič, TASR

Foto: Boeing, Lockheed Martin, RAF, Rheinmetall, U.S. Army

Lietadlová loď začala skúšobné plavby



Čína má druhú lietadlovú loď. Zatiaľ nepomenované plavidlo absolvovalo prvú skúšobnú plavbu. Ďalšie testy budú nasledovať, do služby by malo vstúpiť v roku 2020. Prvý čínsky nosič lietadiel Liaoning vznikol dokončením rozostavaného trupu zo sovietskej éry, ktorý Peking kúpil od Ukrajiny. Druhá loď je Typ 001A s mierne upraveným tvarom paluby. Je to

prvá lietadlová loď, ktorú postavili kompletne v Číne. Plavidlo je dlhé 315 m a má výtlak 70 000 ton. Pohon tvoria konvenčné parné turbíny. Na palube môže byť 32 stíhačiek J-15, čo je námorná verzia vyvinutá zo stroja Suchoj Su-33. Dopĺňa ich osem vrtuľníkov. Čína plánuje ešte jedno plavidlo Typ 001A a neskôr chce zaradiť do výzbroje aj väčšie lode Typ 002 s výtlakom 85 000 ton.

Stroje BVP-2 sa v Československu vyrábali v rokoch 1983 až 1989. Po rozdelení štátu ich zdedili armády Česka a Slovenska. Po 30 rokoch ich chce česká armáda nahradiť novými pásovými bojovými vozidlami pechoty. Plánuje nákup 210 kusov, na ktoré vyčlenila 53 miliárd korún. Na porovnanie, nákup 107 kolesových vozidiel Pandur stál 14 miliárd korún. Pôjde teda o doposiaľ najväčšiu vojenskú zákazku v Českej republike. Víťaz súťaže by mal byť známy do konca roka. Zapojili sa do nej štyri firmy. Americká zbrojovka General Dynamics ponúka vozidlá ASCOD. Britská firma BAE System súťaží so strojom CV 90 a dve nemecké firmy ponúkajú vozidlá Lynx a Puma (na snímke). Práve Puma je podľa českých médií miernym favoritom, má však aj najvyššiu cenu.



Česko vyberá náhradu



Bezpilotné lietajúce tankery

Americké námorníctvo chce zaviesť do výzbroje bezpilotné lietajúce tankery. Do programu MQ-25 Stingray sa pôvodne zapojili štyri firmy, ale Northrop Grumman odstúpil. Ďalej pokračuje Boeing, Lockheed Martin a General Atomics. Práve Boeing v marci predstavil prvý prototyp a pracuje na druhom. Úlohou lietadiel MQ-25 bude sprevádzať útočné lietadlá F/A-18E/F Super Hornet a F-35C Lightning II a dopĺňať ich palivo. Tým výrazne predĺžia ich dolet. Podľa požiadaviek námorníctva musí MQ-25 vo vzdialenosti 800 km od materskej lode poskytnúť 8 300 litrov paliva. Program je odpoveďou na protilodné rakety, ktoré vyvíja Čína. V prípade konfliktu sa budú môcť skupiny lietadlových lodí držať ďalej od nepriateľských brehov a nebudú tak ohrozené raketami odpaľovanými zo zeme.

Marián Saloň s neterami Antona Vanka
Emíliou Bizoňovou, Annou Danišovou
a s jeho prasnyncom Karolom Vankom

Anton a Antka

Najskôr nikto nechcel veriť tomu, že dedinský mládenec Anton

Vanko 18. apríla 1943 ukoristil vojnovú slovenskú armádu

lietadlo Avia B71. Na dvojmotorovej „Antke“ odletel aj so štyrmi

kamarátmi z Trenčianskych Biskupíc až do Istanbulu – s cieľom

bojovať proti fašizmu v rámci čs. perutí RAF vo Veľkej Británii.

Štátny tajomník MO SR Marián Saloň Antonovi Vankovi 7. mája v jeho rodných Lednických Rovniach odhaloval pamätník.

Sny na pokračovanie

„Keď naša rodina bývala v roku 1943 vo výpravcovskom domčeku na stanici v Nemšovej, kde sa stále ponevieralo veľa Nemcov, mama nás nepustila ani na dvor. Našťastie Tonko slúžil ako vojak v neďalekých Biskupiciach a takmer každý deň sa prišiel s nami hrať. Bol veselý a pozorný, nosil nám čokoládu a priniesol aj veľký model lietadla, ktorý zapratla azda pol izby,“ spomínala pani Emília Bizoňová (80), neter Antona Vanka, ktorá si s bratom Mariánom Vankom (78) a sestrou Annou Danišovou (82) pamätá hrdinu západného odboja osobne.

„Prastrýko Anton sa narodil 10. januára 1918 v Lednických Rovniach, jeho otec mal päť detí a po smrti prvej manželky ďalšie štyri s druhou vrátane An-

tona,“ povedal Karol Vanko, prasnynec hrdinu a iniciátor výstavby pamätníka. Mladý Anton robil v sklárňach, hral na trúbke, angažoval sa v telovýchovnom klube aj u skautov, no chcel viac. Túžil lietať. „Keď bol môj starý otec Karol na základnej vojenskej službe, jeho brat Anton ho stále prosil, aby mu pomohol dostať sa k lietaniu. Podarilo sa – a prastrýko nastúpil v roku 1937 do leteckej školy v Prostějove,“ uviedol Karol Vanko.

Sen o lietaní sa mu splnil cez vojnu, keď ako kuriérny pilot lietal medzi východným frontom a zázemím. Lenže nechcel lietať na strane fašistického Nemecka a jeho slovenského satelitu. Rozmýšľal inak. Z vysielania londýnskeho rozhlasu vedel o českých a slovenských letcoch vo Veľkej Británii, chcel sa stať jedným z nich.

Guráž a trest smrti

„Deň predtým ešte urobil niekoľko obletov nad Lednickými Rovňami aj nad na-

šou nemšovskou stanicou, aby pozdravil svojho brata Karola, ale nikto netušil, že sa Tonko rozhodol ujsť aj s lietadlom,“ zaspomínala pani Emília Bizoňová, bývalá učiteľka. Príležitosť na odlet do neutrálneho Turecka poskytla Antonovi práve Antka, čiže Avia B71. Jediné lietadlo tohto typu, ktoré vlastnilo slovenské letectvo. Na Slovensku zostalo vlastne náhodou. V marci 1939 krátko pred koncom Československa malo odletieť do Čiech, ale ostalo pokazené na letisku v Spišskej Novej Vsi. Tieto stroje sa plánovali vyrábať najmä v podniku Avia Praha – Letňany, pričom išlo o licenčnú výrobu sovietskeho ľahkého bombardéra Tupolev SB-2. Pred okupáciou Čiech sa síce nepodarilo v Prahe vyrobiť ani jeden celý stroj, no do dodaných sovietskych drakov montovali v Letňanoch československú výzbroj, prístrojové zariadenie a motory Avia. Na bombardér výborná rýchlosť 430 km/h, dostup do 9 560 m a dolet 1 200 km dávali nádej, že Antka s trochou šťastia môže doletieť z trenčianskeho letiska až do Istanbulu. Vzdušná čiara je o pár desiatok kilometrov dlhšia. A Anton Vanko pritom v Antke neletel sám.

„Prastrýko Tono nebol jediný, kto sa chcel pridať k protifašistickým letcom. Spolu s ním odleteli piloti František Slezák a Ľudovít Polák, hlavný mechanik letiska Jozef Koman aj mechanik Ján Bžoch. Prvý pokus na 4. apríla 1943 museli zrušiť a zámer sa takmer prezradil. Podaril sa až na druhý raz. Odleteli na

Kvetnú nedeľu 18. apríla 1943,“ pripomenul Karol Vanko.

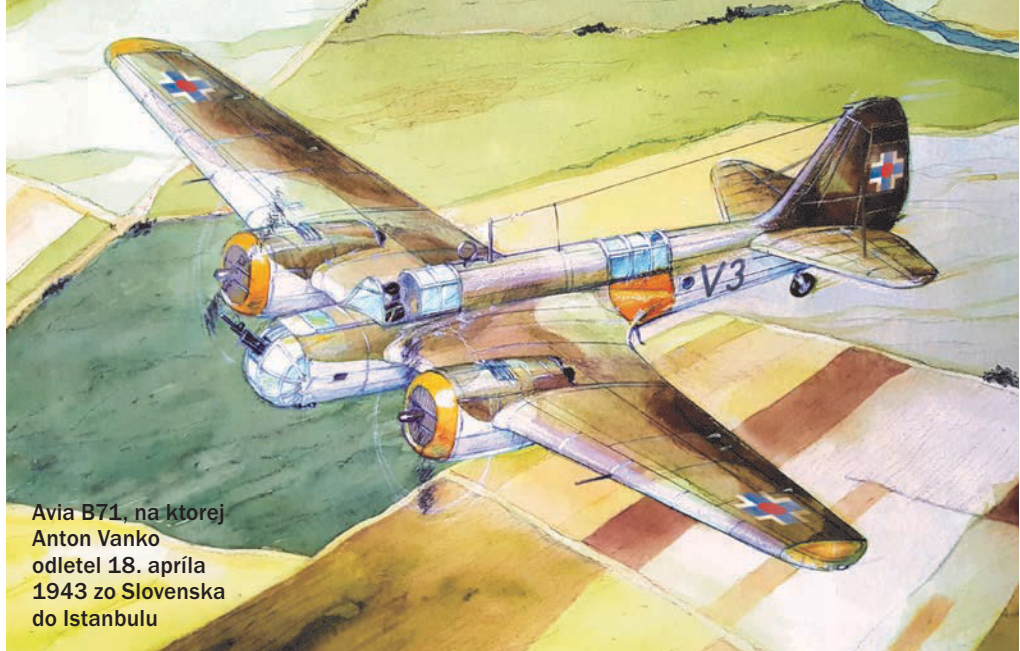
Prelet nad územím vtedajších nemeckých spojencov Maďarska, Rumunska a Bulharska sa podaril. Pred istanbulským letiskom však začal vynechávať motor. Pristátie v poli Anton Vanko zvládol. Aj keď lietadlo ostalo vážne poškodené, jeho pasažieri vyviazli bez zranení. To najhoršie ich ale iba čakalo: internovanie, utečenecký tábor, jazyková bariéra, nedôvera či malária, na ktorú pilot Vanko takmer zomrel. Do Londýna sa dostal až 7. októbra 1943. Po tlačovej konferencii za prítomnosti troch členov exilovej vlády príbeh piatich Slovákov vyvolal medzi novinármi doslova senzáciu. Antona Vanka však medzitým doma odsúdili na trest smrti a jeho kamarátov na dlhoročné žaláre.

Brookwood a Lednické Rovne

„Haló, pane, neviete, kde sú tu nablízku pochovaní českí a slovenskí letci, ktorí cez vojnu bojovali v britskom Kráľovskom letectve? Hľadáme Antona Vanka,“ volal v marci 2009 na vojenskom cintoríne v Brookwoode pri Londýne manželský pár Hantákovcov aj s dospelým synom na starého muža, ktorý stál medzi hrobmi. „Prišli ste správne – moji priatelia ležia práve tu. Tonko Vanko je však pochovaný tamto pár metrov ďalej, medzi Britmi,“ odpovedal im generálmajor v. v. Ivan O. Schwarz (1923 – 2018), v tom čase prezident Zväzu letcov slobodného Československa so sídlom v Londýne. Bola to veľká náhoda – veď Hantákovci prišli na hrob svojho príbuzného prvý raz – a stretli sa s bývalým príslušníkom 311. čs. bombardovacej perute. „Tonko bol stíhač, slúžil v 312. čs. peruti. Prečo nie je pochovaný medzi Čechmi a Slovákami, ale medzi Angličanmi, neviem ani ja,“ pokrčil plecami veterán Schwarz. Nevie to ani jeho príbuzný Karol Vanko.

Od jari 1944 sa Anton Vanko začal pripravovať na pozíciu stíhacieho pilota v 57. britskej cvičnej operačnej jednotke (OTU). Po prevelení k 312. čs. stíhacej peruti bolo 8. decembra 1944 úlohou dvanástich stíhačov vytvoriť ochranný sprievod zväzku bombardovacích lietadiel Lancaster, ktoré mierili nad vlakovú stanicu v nemeckom Duisburgu. Pri štarte seržant Vanko svoj Spitfire F. Mk.IXC z nezistených príčin „neodlepil“ od zeme a v hustej hmle do neho pri vzlete narazil pilot ďalšieho Spitfiru seržant Ján Škrinár. Utrpel ľahké zranenie, no Vankovo lietadlo sa vznietilo a on v ňom zhorel. Pochovali ho v Brookwoode 12. decembra 1944. V roku 1946 Antonovi Vankovi udelili Čs. vojnový kríž in memoriam, v roku 1991 bol ministrom národnej obrany ČSFR povýšený do hodnosti podplukovník in memoriam.

„O našom rodákovi Antonovi Vankovi sa v obci hovorí už veľmi dlho, ale až



Avia B71, na ktorej Anton Vanko odletel 18. apríla 1943 zo Slovenska do Istanbulu



Portrétna fotografia, ktorá vznikla v Jeruzaleme pri vstupe A. Vanka do čs. armády v auguste 1943



Anton Vanko v hornom rade v strede počas výcviku v RAF

keď vlni na jeseň prišiel s iniciatívou jeho príbuzný Karol Vanko, rozbehli sme výstavbu pamätníka,“ spomenul starosta Lednických Rovní Marián Horečný. Žulová stéla s bronzovou pamätnou tabuľou a leteckou vrtuľou sa stala dominantou centra obce. Hlavné je jej poslanstvo. „Dnes mnohí považujú mier za samozrejmý, ale aj v súčasnosti je veľa krajín, kde po ňom len túžia. O to viac si musíme pripomínať ľudí, ako bol Anton Vanko, pretože mali guráž bojovať za mier. Aj takto aspoň sčasti dokážeme vnímať rozdiel medzi mierovým životom a vojnou a je na nás, aby sme vzdali úctu

všetkým, ktorí sa o mier zaslúžili,“ povedal Marián Saloň, ktorý zároveň ocenil tých, ktorí sa pričínili o vybudovanie pamätníka. „Ľudia, ako bol Anton Vanko, si nevybrali bezpečie, ale ich výzovom bol boj a víťazstvo – a britský ľud im bude navždy vďačný,“ povedal vo svojom príhovore pri odhaľovaní pamätníka 7. mája veľvyslanec Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska na Slovensku Andrew Garth.

Text: Pavol Vitko

Foto: autor a archív VĽÚ

Ilustrácia: Branislav Jelenčík

Vojenská polícia pre deti



Vojenská polícia pripravila v apríli pre deti z detského domova v Kráľovej Lehote trojdňový detský kemp so zaujímavým programom. Deti vo veku od 9

do 17 rokov si v prostredí Centra výcviku Lešť a odboru výcviku a kynológie Vojenskej polície Vlkanová – Hronsek užili akčný program plný nových zážitkov. Deti získali mnoho poznatkov z dopravnej, kynologickej, topografickej a zdravotnej oblasti a vyskúšali si aktivity každodennej práce príslušníka Vojenskej polície. Úspešne prešli fyzickými záťažami, vyvrcholením ktorých bolo lezenie a služobná kynológia. Príslušníci Vojenskej polície sa s deťmi stretávajú pravidelne od roku 2011.

Úspešne v EUNAVFOR MED Sophia II



Príslušníci Vojenskej polície zo Slovenska v druhej rotácii v námornej operácii EUNAVFOR MED Sophia sa počas jedenásthodinového zásahu v medzinárodných

vodách Stredozemného mora podieľali na záchrane viac ako 400 migrantov. Severne od Líbye sa na palubu lode podarilo dostať všetkých 403 osôb bez zranení a v poriadku. Pochádzali prevažne zo Sudánu, Mali a Čadu. Slovenským vojenským policajtom poďakoval aj minister obrany Peter Gajdoš.

V Rožňave cvičili záložníci



V prapore radiačnej, chemickej a biologickej ochrany (RCHBO) v Rožňave a v Centre výcviku Lešť sa 14. – 25. mája konal výcvik vojakov zaradených do aktívnych záloh. Na historicky prvý výcvik aktívnych záloh

v tejto oblasti nastúpilo 14 vojakov v zálohe, z toho sedem absolventov dobrovoľnej vojenskej prípravy, štyria bývalí profesionálni vojaci a traja absolventi povinnej vojenskej služby. Na tento rok je naplánovaný aj výcvik vojakov aktívnych záloh zaradených do ženijného práporu Sereď. Ten sa bude konať od 11. do 22 júna a malo by ho absolvovať 43 vojakov v zálohe.

Bežci v uniformách



Na 71. ročníku Národného behu Devín – Bratislava sa 15. apríla tradične zúčastnilo aj niekoľko desiatok zamestnancov rezortu obrany a príslušníkov Ozbrojených síl SR z viacerých útvarov a posádok. Približne tucet z nich bežal

v poľných uniformách a obuvi. Nadviazali tak na historickú tradíciu pred druhej svetovej vojny, ktorá bola obnovená v roku 2007.



Nový náčelník generálneho štábu

Generálmajor – od 7. mája generálporučík – Daniel Zmeko 4. mája počas slávnostného ceremonálu prevzal od generála Milana Maxima, ktorému sa skončilo funkčné obdobie, funkciu náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl Slovenskej republiky. Genmjr. Zmeko sa funkcie oficiálne ujal 7. mája. Na slávnostnom akte sa zúčastnil aj predseda Výboru Národnej rady SR pre obranu a bezpečnosť Anton Hrnko.

Minister obrany SR Peter Gajdoš poďakoval generálovi Maximovi za jeho službu nielen vo funkcii na vrchole hierarchie velenia ozbrojených síl, ale za jeho celoživotnú, viac ako 40-ročnú službu v prospech ozbrojených síl. „Pán generál, vážim si, že som s tebou mohol spolupracovať,“ povedal. Zároveň zaželal veľa síl genmjr. Zmekovi, ktorý ho vo funkcii od 7. mája nahradil. „Je podstatné, aby ste si získali rešpekt všetkých profesionálnych vojakov a vojačiek, pretože ten je alfou a omegou velenia ozbrojených síl. Nepochybujem, že to zvládnete, pretože inak by som svoju dôveru nevložil práve do vás,“ povedal šéf rezortu obrany.

„Môžem povedať, že tých 43 rokov služby nebolo jednoduchých, a najmä tie posledné štyri. Prinášali ale výzvy a musel som byť pripravený tie zdanlivo neriešiteľné problémy riešiť,“ povedal generál Milan Maxim. Zároveň vyslovil želanie, aby ozbrojené sily obchádzali predovšetkým tragédie.

Ako uviedol genmjr. Daniel Zmeko, osobne urobí všetko pre to, aby naplnil očakávania. „Budem sa snažiť harmonizovať všetky procesy, ktoré súvisia s výstavbou ozbrojených síl tak, aby oblasť personálu, výcviku a modernizácie išli ruka v ruku a aby sme naše ozbrojené sily plynule rozvíjali,“ povedal.

Genmjr. Daniela Zmeka vymenoval do funkcie prezident Slovenskej republiky Andrej Kiska, ktorý je zároveň hlavným veliteľom Ozbrojených síl SR, ešte koncom apríla. Nastupujúci náčelník Generálneho štábu OS SR genmjr. Daniel Zmeko plnil do nástupu do funkcie úlohy v oblasti modernizácie a vyzbrojovania. Počas svojej viac ako tridsaťročnej kariéry v ozbroje-





ných silách pôsobil v rôznych veliteľských funkciách od stupňa čata po stupeň brigáda. Bol náčelníkom odboru pre operácie, ako aj náčelníkom štábu veliteľstva pozemných síl, pôsobil vo viacerých funkciách v rámci generálneho štábu vrátane pozície veliteľa Centra riadenia operácií a zástupcu veliteľa pozemných síl. Počas pôsobenia v misiách a operáciách na Cypre, Afganistane alebo Iraku, kde bol aj veliteľom kontingentu, získal bohaté skúsenosti aj z oblasti medzinárodného krízového manažmentu.

Generál Milan Maxim sa lúčil

Na zhromaždení príslušníkov Generálneho štábu OS SR 2. mája sa odchádzajúci náčelník generál Milan Maxim rozlúčil s jeho príslušníkmi. Udelil vojenské medaily, odznaky, disciplinárne odmeny a napokon poďakoval príslušníkom generálneho štábu za spoluprácu a zodpovedné plnenie úloh.

Náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Maxim 2. mája navštívil vybrané útvary a zariadenia OS SR v bratislavskej posádke. Jedným z nich bolo aj Veliteľstvo posádky Bratislava. Na záver návštevy ocenil vybraných vojakov odznakmi náčelníka GŠ OS SR a zápisom do kroniky poďakoval všetkým príslušníkom VePBA za príkladné plnenie úloh.

V priestoroch Siene cti a slávy generálneho štábu sa odchádzajúci náčelník Generálneho štábu OS SR 3. mája stretol so zástupcami vojenského diplomatického zboru. Udelil vojenským diplomatom vojenské medaily a vyznamenania za rozvoj spolupráce medzi ozbrojenými silami. V popoludňajších hodinách sa generál Maxim spojil s veliteľmi kontingentov pôsobiacich mimo územia Slovenskej republiky. Počas svojho posledného rozhovoru vo funkcii poďakoval vojakom za zodpovedné plnenie úloh.

Náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Maxim vo štvrtok 3. mája vyhlásil svojmu zástupcovi generálporučíkovi Mackovi personálny rozkaz o prepustení do zálohy. Generálporučík Macko odišiel do zálohy 14. mája na vlastnú žiadosť po takmer 35 rokoch vojenskej služby. Poďakoval funkcionárom generálneho štábu za spoluprácu. Generál Maxim mu udelil pamätný kríž II. stupňa.

Foto: Ivan Kelement



- Vojaci z vrtuľníkového krídla Prešov 3. a 4. mája pomáhali hasiť požiar v priestore Kežmarských Žľabov. Na základe požiadavky hasičského a záchranného zboru nasadili na hasenie vrtuľník Mi-17 s bambi vakom a poskytli cisternu s palivom.

- Novou predsedníčkou Slovenského odborového zväzu zamestnancov obrany je od 1. mája Katarína Krajčová. V tajnom hlasovaní o tom rozhodla plenárna schôdza výkonného výboru SOZ ZO 12. apríla v Posádkovom klube Trenčín. Katarína Krajčová vo funkcii vystriedala doterajšiu predsedníčku Máriu Huszlicskovú, ktorá abdikovala z rodinných dôvodov.

- V Ružomberku sa 30. apríla konal nástup Základne nasaditeľných KIS pri príležitosti skončenia pôsobenia podplukovníka Miroslava Miškoviča vo funkcii zástupcu veliteľa základne.

- Pridelenec obrany Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska plukovník Michael Longstaff 17. mája rokoval na veliteľstve Vzdušných síl OS SR s veliteľom vzdušných síl generálmajorom Ľubomírom Svobodom. Hlavnou témou diskusie bolo cvičenie Slovak Hawk, hovorilo sa aj o projekte Crash and Rescue.

- V priestoroch Výcvikového a testovacieho centra RCHBO v Zemianskych Kostolnoch sa 3. mája konal slávnostný nástup Národného centra EOD a RCHBO pri príležitosti ustanovenia mjr. Ing. Jozefa Kasla na post veliteľa NC EOD a RCHBO Nováky.

- V okolí letiska Sliač dochádza opakovane k osvetľovaniu pilotov neznámym zariadením z civilného sektora. V tejto súvislosti bude v oblasti zvýšený výkon služby Vojenskej polície a Policajného zboru s cieľom zistiť páchatela. Tomu hrozí za trestný čin všeobecného ohrozenia trest odňatia slobody od 4 do 10 rokov.

- Za riadenia veliteľa samohybného delostreleckého oddielu v Michalovciach podplukovníka Romana Bobaľa sa 2. – 3. mája v posádkovom cvičisku Veľké Ozorovce uskutočnilo odborné-taktické cvičenie 2. palebnej batérie na tému Batéria počas palebnej podpory 12. mprsk pri vedení defenzívnej operácie. Veliteľ oddielu konštatoval, že ciele cvičenia boli dosiahnuté, zúčastneným poďakoval za profesionálny prístup.

- Minister obrany SR Peter Gajdoš spolu s 2. zástupcom náčelníka Generálneho štábu OS SR – náčelníkom štábu genmjr. Miroslavom Kocianom privítal 27. apríla v priestoroch Základne výcviku a mobilizačného dopĺňovania v Martine profesionálnych vojakov, ktorí plnili úlohy v operácii EUFOR ALTHEA v Bosne a Hercegovine a v mierovej pozorovateľskej misii UNTSO na Blízkom východe.

- Pri príležitosti Dňa víťazstva nad fašizmom minister obrany Peter Gajdoš ocenil účastníka národného boja za oslobodenie, vojaka čs. armádneho zboru a partizána – brig. gen. Jána Ilanovského, ktorý sa 21. apríla dožil 96 rokov, zlatou Pamätnou medailou ministra obrany SR. Medailu mu v mienke ministra odovzdal generálny riaditeľ sekcie ľudských zdrojov MO SR plk. gšt. Radoslav Ivančík v priestoroch Múzea Janka Kráľa v Liptovskom Mikuláši.

- V Simulačnom centre Akadémie ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši sa uskutočnil štábný nácvik 68 členov Mnohonárodného práporu vojenskej polície NATO – MNMPBAT, sformovaného z príslušníkov štyroch krajín – Slovenska, Českej republiky, Chorvátska a Poľska.

Československo má korene v Darney

1918
100
2018

SPOLOČNÉ STOROČIE

Po vypuknutí prvej svetovej vojny (1914 – 1918) sa na jej bojiskách rozhodlo o budúcom usporiadaní Európy a sveta a o osudoch malých národov, ktoré v tom čase nemali vlastné štáty. Aj o osudoch Čechov a Slovákov, žijúcich v tom čase v područí rakúsko-uhorskej monarchie. Úlohu prihlásiť sa o svoje sebaurčovacie právo prevzali predstavitelia českého a slovenského národa žijúci v zahraničí, kde boli mimo dosahu rakúsko-uhorskej štátnej moci.

V roku 1915 začali v Paríži spolupracovať hlavní predstavitelia zahraničného odboja M. R. Štefánik, T. G. Masaryk a E. Beneš na vytvorení samostatného česko-slovenského štátu. V nasledujúcom roku vytvorili Československú národnú radu (ČSNR). Jedným z nástrojov, ako presadiť ideu samostatného štátu Čechov a Slovákov na medzinárodnom poli, sa stalo vytvorenie samostatného česko-slovenského dobrovoľníckeho vojska – légii, ktoré by sa zapojili do bojov po boku vojsk Dohody. Už na začiatku vojny na jeseň 1914 sa vo Francúzsku sformovala v rámci Cudzineckej légie z radov dobrovoľníkov českej a slovenskej národnosti rota Nazdar, zaradená v rámci Marockej divízie. V máji 1915 v bitke pri Arrase však utrpela ťažké straty (42 mŕtvych a 100 ranených) a prestala ako celok existovať.

Kľúčové Francúzsko

Najpriaznivejšie podmienky na vznik légii boli vo Francúzsku, na území ktorého prebiehali ťažké boje. Keďže však rakúsko-uhorské jednotky na západnom fronte až do roku 1918 nebojovali, nenachádzal sa tu dostatočný počet českých a slovenských zajatcov a prebýhlikov, z ktorých by bolo možné sformovať legiónárske vojsko. Preto bolo snahou naverbovať dobrovoľníkov z radov českých a slovenských zajatcov, nachádzajúcich sa v tom čase v Rusku, a transportovať ich do Francúzska. S touto

ideou M. R. Štefánik navštívil v roku 1916 Rusko, naplniť sa ju však podarilo až v roku 1917 po vypuknutí revolúcie.

Dňa 17. júna 1917 uzavrel T. G. Masaryk s francúzskym ministrom A. Thomasom zmluvu o presune 30 000 československých zajatcov z Ruska do Francúzska. Do Francúzska sa však dostali iba dva transporty, ktoré mali okolo 17 000 dobrovoľníkov (prvý v novembri 1917 a druhý v marci 1918). Náboru a presunu dobrovoľníkov do Francúzska venovala ČSNR maximálnu pozornosť v priebehu celého roka 1917 i neskôr. Vo Francúzsku sa tak podarilo zhromaždiť dobrovoľníkov z viacerých krajín. Do Francúzska boli transportovaní českí a slovenskí zajatci zo Srbska, ktorí spolu so srbskou armádou ustúpili pred postupom rakúsko-uhorských jednotiek cez albánske hory na pobrežie. Asi 4 000 ich bolo internovaných v táboroch vo Francúzsku a približne 3 000 z nich sa neskôr prihlásilo do légii. Rovnako sa do légii prihlásilo asi 450 dobrovoľníkov z radov Čechov a Slovákov, ktorí pôvodne bojovali ako dobrovoľníci v srbskej armáde. V júni 1917 sa k légii pripojilo aj 342 dobrovoľníkov z Rumunska. Nábor do légii prebiehal aj v USA. Tu však do légii mohli vstúpiť len Česi a Slováci, ktorí ešte neboli občanmi USA a nepodliehali brannému súpisu USA (teda starší ako 30 rokov). Aj napriek týmto skutočnostiam sa podarilo do konca vojny previezť z USA do Francúzska 2 300 dobrovoľníkov, z toho 1 065



Príslušníci brigády čs. légii vo Francúzsku pochodujú cez obec Semide v Champagni na jeseň 1918



Príslušníci Čs. obce legionárskej pri pamätníku v Darney 30. júna 2013

Slovákov. Rady legionárov doplnilo aj približne 500 zajatcov, ktorí padli do zajatia pri Verdune, a niekoľko desiatok ďalších dobrovoľníkov z rôznych krajín (Francúzska, Veľkej Británie, Austrálie), ktorí ešte neslúžili v žiadnej armáde.

Prísaha v Darney

V lete 1917 sa podarilo získať súhlas francúzskej vlády, povolujúci zriadenie samostatnej československej armády vo Francúzsku. Dňa 19. decembra 1917 podpísal francúzsky prezident R. Poincaré konečný dekrét. Ten bol 7. februára 1918 doplnený štatútom československého vojska vo Francúzsku, ktorý spresňoval zásady výstavby vojenských jednotiek, otázku velenia, odvodov, organizácie menovania a povyšovania dôstojníkov, disciplíny a použitia vojska.

Prvým útvarom samostatného československého vojska vo Francúzsku bol 21. československý strelecký pluk, sformovaný v januári 1918 v Cognacu. Dňa 20. mája 1918 bol oficiálne ustanovený v meste Jarnac aj 22. československý strelecký pluk. Z nich vznikla 22. júna 1. československá brigáda, ktorá zložila 30. júna 1918 v Darney slávnostnú prisahu za prítomnosti francúzskeho prezidenta R. Poincarého. Legionári zároveň sľúbili, že budú bojovať, „dokud naše země česká i slovenská nesplynou v samostatný a nezávislý stát československý“.

Do bojov boli legionári nasadení v priestore neďaleko Mylůhůz, v septembri pri Remeši a v októbri pri Vouziers na rieke Aisne. Od 20. októbra bojoval 21. československý strelecký pluk o obec Terron, ktorú sa mu podarilo udržať aj počas silného nemeckého protiútoky až do 30. októbra 1918. Ťažkých bojov sa zúčastnil aj 22. strelecký pluk. V bojoch o kótu 153 pri obci Chestres od 22. do 27. októbra 1918 utrpel straty 175 mŕtvych a 531 ranených. Straty 1. československej brigády počas týchto bojov boli 183 mŕtvych, 69 nezvestných a 858 ranených.

Po skončení vojny sa brigáda vrátila do Cognacu. Tu sa pripojením 23. streleckého pluku, ktorý vznikol v decembri 1918, reorganizovala na 5. československú streleckú divíziu (v počte 9 957 mužov, z toho 1 591 Slovákov). Divízia sa na prelome rokov 1918 – 1919 prepravila do novej vlasti, kde bola v nasledujúcich mesiacoch nasadená do bojov na Těšínsku a potom čiastočne i do bojov o Slovensko. Medzi Slovákmi, ktorí pôsobili v československých légiiach vo Francúzsku, boli napríklad Karol Lisický, Jozef Martin Kristin či Jozef Barica.

Text: Mgr. Jana Zaťková, PhD.

Vojenský historický ústav
Foto: VHÚ, Čs. obec legionárska



Noc múzeí a galérií

Dňa 19. mája 2018 sa Vojenský historický ústav Bratislava pri príležitosti Medzinárodného dňa múzeí zapojil do 14. ročníka celoeurópskeho podujatia s názvom Noc múzeí a galérií 2018, ktoré sa podobne ako v predchádzajúcich ročníkoch realizovalo pod patronátom Rady Európy. V podmienkach rezortu obrany sa uskutočnilo pod záštitou ministra Petra Gajdoša.

Vo Vojenskom historickom múzeu v Piešťanoch o. i. predstavili novinky ako napríklad zrenovovaný obojživelný obrnený transportér BRDM-1, jediný svojho druhu na Slovensku. Pri príležitosti 100. výročia vzniku Československa bola prezentovaná panelová výstava Legionári – naši hrdinovia Veľkej vojny 1914 – 1918. V sprievode riaditeľa VHÚ Bratislava plk. Miloslava Čaploviča si so záujmom pozrel expozíciu aj náčelník Generálneho štábu OS SR genpor. Daniel Zmeko.

Návštevníci múzejného oddelenia Vojenského historického múzea vo Svidníku sa mohli výnimočne pokochať výhľadom na nočnú panorámu Duklianskeho bojiska z priestorov modernizovanej vyhladkovej veže na Dukle. Počas celého programu sa v prezentačnom stánku Regrutačného strediska Personálneho úradu OS SR z Prešova premietali dokumentárne filmy s vojnovou tematikou. Dovedna expozície v Piešťanoch a vo Svidníku počas Noci múzeí a galérií navštívilo vyše 3 000 návštevníkov.



Súrodenci v orchestri

„Najradšej spomínam na kolektív ľudí, ktorý držal pokoje a vzájomne sme si dôverovali, či sme boli ženisti, strážiaci, lekári alebo kuchári,“ povedal 4. mája v Seredi po slávnostnom nástupe pri príležitosti 25. výročia vyslania slovenského ženijného práporu do misie UNPROFOR Ján Lopatka, slobodník v zálohe. Rodák z Levoče nastúpil do misie zo zálohy ako vojenský kuchár a v UNPROFOR odslúžil 14 mesiacov. „V uniforme sa mi zapáčilo a po návrate som v nej ostal ešte ďalších pätnásť rokov,“ spomenul. Jeho sestra Mária Lopatková Markušková na Balkán odchádzala v roku 1994 ako mladá 23-ročná vojenská profesionálka – spojárka. Okrem odbornej práce tlmočila aj do angličtiny. V UNPROFOR slúžila takmer dva roky. Z ozbrojených síl odchádzala po vyše dvoch desaťročiach v poddôstojníckej hodnosti a dodnes pracuje vo svojej odbornosti ako zamestnanec vo virtuálnej základni v Prešove. „Presne tak, bolo to o priateľstve, o vzájomnej pomoci – skrátka, naše modré baretty boli vtedy jeden výborne zladený orchestr, jedna rodina – a som rada, že sme sa stretli po rokoch opäť v Seredi.“

Stranu spracovali: Pavol Vitko, VHÚ

Medaily pre pamätníkov



V Pezinku na spomienkovom stretnutí 19. apríla odovzdal generálny riaditeľ sekcie ľudských zdrojov MO SR plk. gšt.

Radoslav Ivančík Pamätné medaily ministra obrany SR III. stupňa – bronzové štrnástim bývalým príslušníkom vojenských táborov nútených prác – pomocných technických práporov.

„Je nepochybné, že po prevrate v roku 1948 bola vtedajšia armáda zneužitá na politické ciele, čo sa okrem iného prejavilo znižovaním alebo odnímáním vojenských hodností, prepúšťaním zo služby a perzekúciami viacerých príslušníkov západného odboja, ako aj zriadením vojenských táborov nútených prác. Podľa vtedajších kritérií boli do nich povolávaní najmä takzvané politicky nespoľahliví mladí ľudia, ktorých chcel totalitný režim umlčať. Namiesto vojenského výcviku ich využíval ako lacnú politickú silu,“ uviedol plk. gšt. Ivančík. Za Konfederáciu politických väzňov Slovenska vystúpil jej predseda Peter Sandtner, ktorý sa poďakoval ministrovi obrany Petrovi Gajdošovi aj za to, že rezort obrany nezabúda ani na pamätníkov, ktorí po politických represiiach museli slúžiť v podradných pozíciách druhotriednych vojakov. Dôstojnosť stretnutia umocnila Čestná stráž OS SR, vojenská hudba, ako aj príhovory duchovných plukovníka Mariána Bodollóa a majora Bartolomeja Juhása.

V rokoch 1948 až 1954 vtedajší totalitný režim zneužil pomocné technické prápor – vojenské tábory nútených prác na izoláciu a „prevýchovu“ približne 40-tisíc mladých mužov z Česka a zo Slovenska, pričom boli spravidla nasadení na práce v baniach, kameňolomoch, v lesoch či na stavbách.

Štúrovo pero 2018



Na vyhodnotení 24. ročníka celoslovenskej súťaže stredoškôlkov a vysokoškôlkov Štúrovo pero boli 21. apríla vo Zvolene tradične ocene-

né aj redakčné rady stredoškôlskych časopisov, ktoré sa popri svojich hlavných študentských témach venujú problematike obrany a bezpečnosti, ozbrojeným silám, vojenskej histórii a témam národnooslobodzovacieho či protifašistického boja. Majorka Lenka Halássová z Personálneho úradu OS SR odovzdala hlavnú cenu časopisu Gymoš zo Spojenej školy Juraja Henischa v Bardejove za výborné články o bojoch druhej svetovej vojny a o historických rekonštrukciách bojov na východnom Slovensku. Spomedzi 72 zúčastnených stredoškôlskych periodík personálny úrad ocenil aj časopis Gaudeamus zo Spojenej školy v Nižnej a HOS zo SOŠ hotelových služieb a obchodu v Nových Zámkoch.



Branné súboje

V priestoroch Športového gymnázia v Banskej Bystrici, Strednej odbornej školy na Ostrovského ulici v Košiciach a v Gymnáziu armádneho generála Ľudvíka Svobodu v Humennom sa uskutočnili posledné tri z ôsmich krajských kôl branných súbojov študentov o účasť na 48-hodinovom vojenskom výcviku KEMP. Najvyššia účasť 12 družstiev bola v Košickom kraji. V rámci celej série súťažilo 85 stredoškolských tímov.



Nový kurz

Na pôde Ministerstva obrany SR sa od 23. do 27. apríla pod odborným vedením správcu registratúry ministerstva mjr. Ivety Korytkovej uskutočnil historicky prvý odborný kurz správy registratúry a archívnictva. Účastníkom poskytol právne povedomie zo základných legislatívnych noriem v oblasti správy registratúry a spôsobilosti jednotnej aplikácie pravidiel do praxe. Riaditeľ Vojenského archívu – centrálna registratúra Trnava Jozef Petráš prezentoval pôsobnosť a rozsah činností zameraných najmä na dlhodobú správu registratúrnych záznamov. Zástupcovia Vojenského historického archívu Bratislava Milan Ondruš a Viktor Gabáni vysvetlili princíp tvorby archívneho dedičstva z pohľadu vojenskej histórie. Oživením kurzu bola návšteva Vojenského historického archívu.

Text: mjr. Iveta Korytková

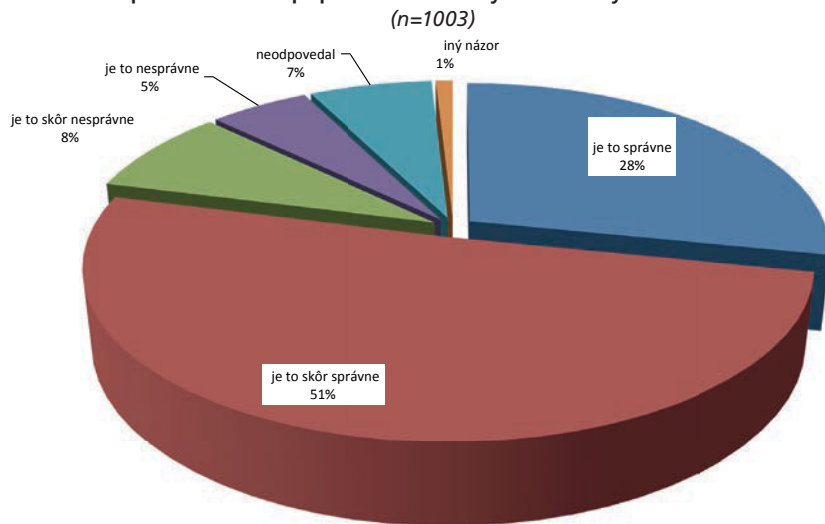
Mládež a obrana vlasti

V rámci výskumu verejnej mienky na aktuálne otázky zabezpečenia obrany a bezpečnosti Slovenska, ktorý realizovala sekcia ľudských zdrojov MO SR, sa skúmali najmä postoje a názory mladých ľudí vo veku od 18 do 28 rokov.

Výsledky výskumu ukázali, že problematika vojenstva, obrany vlasti a otázky súvisiace s ozbrojenými silami nepatria medzi prioritné témy, o ktoré sa mladí ľudia zaujímajú. Okrajovo

záujem o vojenskú službu, uviedli, že pre vstup do ozbrojených síl by sa rozhodli iba vtedy, ak by boli vytvorené lepšie platové podmienky, ktoré by adekvátne odrážali povinnosti a úlohy, ktoré profesionálny

Graf č. 1: Považujete za správne alebo nesprávne posilniť v rámci vyučovacieho procesu brannú prípravu na základných a stredných školách?



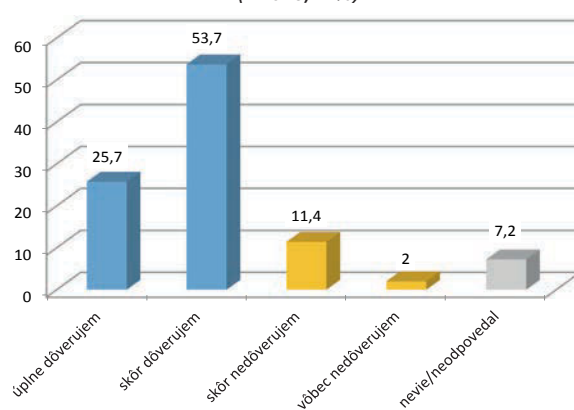
sa o tieto otázky zaujíma 29 % mladých ľudí a intenzívne len 8 %. Na druhej strane väčšina z nich vníma Ozbrojené sily SR ako dôveryhodnú inštitúciu. Viac ako tri štvrtiny respondentov (79,4 %) uviedlo, že našim ozbrojeným silám dôveruje úplne (25,7 %) alebo im skôr dôveruje (53,7 %), opačný názor vyslovil iba každý ôsmy respondent (13,4 %).

Postoj mladých ľudí k obrane vlasti možno na základe údajov z tohto výskumu hodnotiť pozitívne. Väčšina z opýtaných totiž uviedla, že povinnosť brániť svoju vlasť je úlohou každého občana (73 %). Sú však aj takí mladí ľudia, ktorí sa domnievajú, že nie je povinnosťou občanov brániť svoju vlasť (23 %), pričom viac ako polovica z nich uviedla, že na obranu Slovenska máme predsa zriadené profesionálne ozbrojené sily, resp. že je to záležitosť medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky.

Oveľa menej priaznivo vyznieva fakt, že o povolani profesionálneho vojaka vážne uvažuje iba 3,2 % opýtaných a len pre 8,7 % je to prijateľná možnosť. Väčšina mladých ľudí na Slovensku však o tejto možnosti vôbec neuvažuje alebo ju vyslovene vylučuje. Tí mladí ľudia, ktorí by eventuálne mali

vojak plniť. Ako hlavné dôvody, pre ktoré by sa mladí ľudia nechceli stať profesionálnymi vojakmi, respondenti uviedli vysoké riziko ohrozenia života a zdravia, prevelenie, nemožnosť slúžiť v mieste svojho bydliska, tvrdý vojenský režim a disciplínu, ako aj nevyhnutnosť podriaďovať sa.

Graf č. 2: Dôvera mladých ľudí k OS SR (n=816, v %)



Výskum ukázal, že by sa mala zvýšiť informovanosť mladých ľudí o obrane, bezpečnosti, vojenstve a ozbrojených silách, a súčasne s tým by sa mala zvýšiť spoločenská prestíž vojenského povolania. Zároveň sa ako nevyhnutná ukazuje potreba zvýšiť jeho atraktivnosť pre súčasnú mladú generáciu.

Text: pplk. Jozef Kutak
sekcia ľudských zdrojov MO SR



NATO SCHOOL
Oberammergau



Prvý Východoeurópan

V päťtisícovom mestečku Oberammergau uprostred

Ammergauských Álp na juhu Bavarska pôsobí od roku 1953 škola

NATO (NATO School Oberammergau). Rôzne vzdelávacie programy,

kurzy a školenia tu absolvovalo vyše 200-tisíc dôstojníkov,

poddôstojníkov a zamestnancov armád NATO aj partnerských krajín.

V inštitúcii pracuje 160 ľudí z 21 krajín.

V októbri 1937 sa do Hötzenдорfských kasární presunul 54. horský prápor. Od augusta 1943 bolo v objektoch dislokované výskumné a projektové stredisko firmy Messerschmitt. V jeho podzem-

nej továrni vyrobili nemecké dvojmotorové prúdové lietadlo Messerschmitt Me 262 Schwalbe, pracovali na projekte stíhačky so šípovými krídlami s meniteľnou geometriou P.1101 a ďalších projektoch.

Po Holanďanovi Slovák

Škola v Oberammergau je kľúčovým školiacim zariadením NATO na operačnej úrovni. V roku 1953 začínala s dvoma kurzmi, dnes ich ponúka vyše sto. Ich náplňou je spolupráca, dialóg, výmena informácií, vzdelávanie a odborná príprava vojenského a civilného personálu. Vlni sa prvý raz v histórii stal veliacim poddôstojníkom školy profesionálny vojak z krajín bývalého východného bloku. Slovák, štábný nadrotmajster Miroslav Dulaj, vystriedal v tejto pozícii štábného nadrotmajstra Johna Linnerbanka z Holandskej kráľovskej armády. Pochá-

O najlepšieho delostrelca

Na pôde Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši sa od 23. do 27. apríla zišli delostrelci Pozemných síl Ozbrojených síl Slovenskej republiky na súťaži o najlepšieho delostrelca za rok 2018. V 8. ročníku súťaže, ktorý tento rok organizoval raketometný oddiel Rožňava, si odborné vedomosti a zručnosti preverilo 32 profesionálnych vojakov – víťazov brigádnych kôl o najlepšieho delostrelca. Za 1. mb a 2. mb súťažilo 30 vojakov, no pozvanie prijali aj dvaja



dza z Martina, ale už dlhší čas žije v Liptovskom Mikuláši. V roku 1993 nastúpil na vojenskú strednú školu. Profesionálnu kariéru začal v 5. raketovom pluku v Martine. Pôsobil na Vojenskej strednej škole v Liptovskom Mikuláši, bol vyslaný do misie OSN UNFICYP na Cypre. Priznáva, že v roku 2005, keď sa vrátil z Cypru na

„V náročnom prostredí

mám veľké šťastie –

a tým je môj veliteľ.

Plukovník Timothy

Dreifke z amerických

vzdušných síl je

mojou oporou a

naš tím funguje

dokonale.“

štábný nadrotmajster

Miroslav Dulaj

Slovensko, nebola situácia v poddôstojníckom zbore jednoduchá: „Mnohí kolegovia prišli o hodnosti a odchádzali, alebo začínali odznova. Ja som mohol pokračovať v kariére. Bol som ustanovený do funkcie veliteľa čaty školských jednotiek Národnej akadémie obrany v Liptovskom Mikuláši. Zakrátko som absolvoval výber do funkcie v rámci medzinárodného kurzu Junior Staff Officers' Course.“

Cyprus, Texas, Bosna

Vďaka skúsenostiam z medzinárodného prostredia a znalosti anglického jazyka

bol vyslaný na kurz štábných nadrotmajstrov (USASMA) do amerického Texasu. Po návrate sa jeho ďalšia vojenská kariéra uberala v prostredí veliáci poddôstojníkov. V tejto pozícii pôsobil v ružomerskej spojovacej základni ZaMKIS, v tamomšom module NATO DCM-C, na trenčianskom veliteľstve Síl výcviku a podpory OS SR i na veliteľstve vzdušných síl vo Zvolene. Ešte pred prechodom z Trenčína do Zvolena získal skúsenosti v operácii Európskej únie ALTHEA v Bosne a Hercegovine.

Do školy NATO v Oberammergau prišiel v roku 2015. „Začiatky neboli ľahké. Musel som sa adaptovať na úlohu riaditeľa kurzu a inštruktora v medzinárodnom prostredí. Nešlo iba o zvládnutie prednášania v anglickom jazyku, ale taktiež o sebazvedelávanie a prípravu. Postupne som si dokázal získať dôveru a rešpekt kolegov aj nadriadených. Preberal som ďalšie zodpovednosti. Jednou z nich bol seminár pre veliteľov brigád a veliáci poddôstojníkov ukrajinskej armády. Bola to jedna z najväčších výziev.“

Šťastie na veliteľa

Dnes už s úsmevom spomína, že po úspešnom výbere a ustanovení za veliaceho poddôstojníka školy NATO v Oberammergau sa jeho život zmenil. Náročnosť, zodpovednosť a vyťaženie veliaceho poddôstojníka v medzinárodnom prostredí sú neporovnateľné s funkciou riaditeľa kurzu. Stále prednáša, ale na pozvanie národných či medzinárodných organizácií. Má právomoci a zodpovednosti, na ktoré v prostredí OS SR nebol zvyknutý. „V tomto náročnom prostredí mám veľké šťastie – a tým je môj veliteľ. Plukovník Timothy Dreifke z amerických vzdušných síl je mojou oporou a náš Command Team funguje dokonale. Mám rôzne skúsenosti z mojej kariéry ohľadom vzťahu veliteľa a veliaceho poddôstojníka, ale táto bude určite patriť medzi tie najlepšie,“ konštatuje prvý Východoeurópan v pozícii veliaceho poddôstojníka školy NATO v Oberammergau.

Text: Jozef Žiak

Foto: Archív MD, NSO PAO



príslušníci AČR. V úlohe pozorovateľov hosťovali dvaja príslušníci Národnej gardy Indiana z USA a dvaja príslušníci maďarských ozbrojených síl. Súťaž bola rozdelená do dvoch častí. V prvej sa 24. apríla súťažiaci podrobili písomnému preskúšaniu z odborných vedomostí. V druhej časti 25. a 26. apríla plnili individuálne palebné úlohy päťnásť súťažiacich, ktorí v prvom kole získali najviac bodov. Najlepším delostreľcom za rok 2018 sa stal nadrotmajster Tomáš Demeter z nitrianskeho 12. mechanizovaného práporu. Druhé miesto obsadil kapitán František Kohút z rožňavského raketometného oddielu a tretie kapitán Jaroslav Kriš z mihalovského zmiešaného samohybného delostreleckého oddielu.

Zajatí a vypočúvaní

Od 2. do 5. mája sa príslušníci Strediska CIMIC a PSYOPS (StrCaP) zúčastnili na intenzívnom výcviku, zameranom na vynútené odlúčenie vojaka od jednotky – tzv. personnel recovery. Iniciátorom a riadiacim výcviku bol veliaci poddôstojník StrCaP nrtm. Martin Brodniansky. V spolupráci s príslušníkmi Centra výcviku Lešť, 11. mechanizovaného práporu Martin a Výcvikovej jednotky vojenských misií Základne výcviku a mobilizačného doplnovania Martin pripravil mimoriadne náročný výcvik. Absolvovali ho štyri štvorčlenné taktické tímy. Precvičili

si pobyt v zajateckom prostredí a vypočúvanie. Podobné výcviky budú do prípravy príslušníkov strediska zaraďované pravidelne.





Spartan z akadémie

Odborný asistent Katedry telesnej výchovy a športu Akadémie ozbrojených síl Mgr. Peter Žiška, PhD., zvíťazil v apríli v medzinárodnej súťaži Spartan, ktorá sa konala v maďarskom Nagykanizse za účasti 7 800 spartanských bojovníkov, a zvíťazil aj v Spartanovi v českej Kutnej Hore za účasti 5 300 „spartanov“.

Spartan sú najpopulárnejšie preteky, kde je kombinovaný beh so zdolávaním náročných prekážok. Sú zaradené do stredoeurópskeho kola (CEU) a konajú sa v rôznych krajinách strednej Európy. Peter Žiška štartuje v kategórii Elite man, pretože tradične v týchto súťažiach dosahuje vynikajúce výsledky a patrí k elitným európskym prekážkovým bežcom. „Týmto pretekom sa venujem od roku 2013, hoci pôvodne som sa venoval predovšetkým bežeckému lyžovaniu,“ povedal P. Žiška, absolvent FTVŠ UK v Bratislave, ktorý pôsobí na AOS od septembra 2017.

Spartanský „šprint“ v Nagykanizse aj v Kutnej Hore mal dĺžku 8 km, jeho trať obsiahla 20 extrémnych prekážok – blato, ostnatý drôt, oheň či lezeckú stenu. Účastníci súťaže musia dobre šplhať, nosiť ťažké bremeno, plaziť sa, rúčkovať vo výškach či hádzať oštepom. Spartanský bojovník musí preukázať vytrvalosť, silu, obratnosť, ale i rýchlosť pri zdolávaní nástrah. Pri neprekonaní prekážky (všade stoja traťoví rozhodcovia)

je stanovený trest – 30 burpees „angličákov“. Znamená to, že pretekár musí spraviť kľuk, dotknúť sa hrudou zeme, vyskočiť a tlesknúť rukami nad hlavou. „Preteky sú o prekážkach, nezvládnuť jednu znamená stratu času,“ vysvetlil Peter Žiška, ktorý zvládol trať Spartanu v Nagykanizse v čase 39:34 min. Suverénnym víťazom sa stal pred domácim pretekárom Bendegüzom Kívésom s presvedčivým vyše dvojnásobným náskokom. V Kutnej Hore zvíťazil pred Čechom Pavlom Hrdinom a dosiahol čas 39:17 min. „Tu o mojom víťazstve rozhodol najmä hod oštepom na terč vzdialený 10 m.“

Ďalšie podujatia súťaže Spartan v rámci strednej Európy budú pokračovať na Donovaloch a v Krakove. „Chcem zabojsť i v ďalších kolách a verím, že víťazstvo v Maďarsku a v Českej republike nebolo náhodné,“ avizuje 30-ročný športovec, ktorý svojimi výkonmi motivuje aj kadetov AOS.

Text: Alena Haragová
Foto: archív P. Ž.



HOREZZA[®], a. s.

HOTELOVÉ, REKREAČNO - ZDRAVOTNÍCKE ZARIADENIA



GRANIT
HOTEL



HOTEL GRANIT

ZEMPLÍNSKA ŠÍRAVA

01.06.2018

OTVÁRAME LETNÚ SEZONU



**UKRAJINSKÍ VOJNOVÍ VETERÁNI
POČAS POBYTU V TATRANSKÝCH
ZRUBOCH NAVŠTÍVILI SPIŠSKÝ HRAD**



GRANIT
HOTEL

TATRANSKÉ ZRUBY

**HOTEL GRANIT PIEŠŤANY
KÚPEĽNÝ ÚSTAV**



GRANIT
HOTEL

PIEŠŤANY

01.06.2018

OTVÁRAME VONKAJŠÍ BAZÉN

VELTRH PRÁCE
JOBexposk
2018

AKTÍVNY NÁBOR PRACOVNÍKOV I REKREANTOV



GRANIT
HOTEL



info@granithotels.sk



+421 (0) 2/3210 6000

Tlačiareň do vrecka

Japonský Canon predstavil novú miniatúrnu tlačiareň na fotografie. Canon IVY Mini Photo Printer je doslova vrecková tlačiareň. Od konkurenčných riešení firiem HP, Fujifilm, LG, Kodak, Polaroid, Motorola sa odlišuje dizajnom a cenou. Canon IVY Mini Photo Printer na tlač využíva technológiu ZINK Zero-Ink. V malom tele nie sú žiadne tlačové hlavy, fotografie vznikajú chemickým procesom na papieri ZINK s rozmermi 5 × 7,6 cm. Na komunikáciu s tlačiarňou slúži Bluetooth 4.0 a aplikácia Canon Mini Print App. Vytlačenie obrázka trvá 50 sekúnd, rozlíšenie je 314 × 400 dpi. Zabudovaná batéria má zvládnuť 20 fotografií. Canon IVY Mini Photo Printer je v predaji s cenou 129,99 dolára v troch farbách – čiernej, zelenej a ružovej. V balení je aj 10 ks papierov. Za balíček s 20 ks zaplatíte takmer 10 dolárov, za 50 kusov od 15 dolárov viac. Do tlačiarne sa ich však zmestí iba desať.



Vydržia (takmer) všetko

Spoločnosť Casio predstavila nové vodoodolné a robustné inteligentné hodinky s Wear OS Pro Trek Smart Outdoor Watch (WSD-F20A). Sú prispôsobené na použitie v prírode, takže obsahujú aj energeticky nenáročný modul GPS pre navigovanie pomocou offline máp. Dvojvrstvový dotykový displej s rozlíšením 320 × 300 bodov umožňuje prepínať medzi podrobnejším farebným a úspornejším čiernobielym zobrazením. Vo farebnom režime ich bez používania GPS treba nabíjať každý deň, v čiernobielym raz za mesiac. Hodinky odolávajú vode do hĺbky 50 metrov a chladu do -10°C. Splňajú americký vojenský certifikát MIL-STD-810G. Obsahujú tlakomer, výškomer, akcelerometer, gyrometer aj kompas. Do siete sa pripájajú prostredníctvom WiFi alebo Bluetooth 4.1. Rozmery hodín sú 61,7 × 57,7 × 15,3 mm s hmotnosťou príjemných 90 g. Prijateľná je aj avizovaná cena okolo 399 dolárov.



/ FILM /



Medzipristátie

Marine a Aurore, dve mladé francúzske vojačky, sa so svojou jednotkou vracajú z misie v Afganistane. Pred príchodom domov trávajú tri dni uprostred dovolenkujúcich turistov v päťhviezdičkovom hoteli na Cypre. Armáda to nazýva dekompresnou komorou, ktorá by mala vojakom pred príchodom do vlasti pomôcť zbaviť sa traum, uvoľniť sa, zabudnúť na vojnu. Oslobodiť sa od násilia však nie je jednoduché. Za tri dni je to celkom nemožné. A uprostred bezstarostných dovolenkárov dokonca nebezpečné. Film je adaptáciou vysoko ceneného románu Delphine Coulinovej z roku 2013. Nahrútila ho autorka so svojou sestrou Muriel Coulinovou. Pred dvomi rokmi v Cannes získali cenu prehladky Un Certain Regard za scenár.

/ VIDEO /



USS Indianapolis: Boj o prežitie

Počas druhej svetovej vojny bola USS Indianapolis známa ako jedna z najrýchlejších lodí. Pod vedením kapitána McVaya (Nicolas Cage) bojovala statočne v každej veľkej americkej bitke v Pacifiku. Rokovanie prezidenta Trumana o kapitulácii Nemecka prináša pre kapitána USS Indianapolis novú misiu. Vláda USA vyvinula tajnú zbraň, ktorú má McVay a jeho posádka prepraviť na ostrov Guam. Spočiatku plynulá cesta sa zmení na katastrofu, keď loď torpéduje japonská ponorka. Z 1 200 ľudí útok prežilo 900. Čakajú vo vode a veria, že záchrana je už na ceste. Ukrutný boj s počasím, hladom a smädom však sťažujú útoky stoviek žralokov.



Elektrické koleso

Svoj starý bicykel premeníte za 30 sekúnd na elektrický jednoducho pomocou kolesa Electron Wheel. Predné koleso obsahuje 36 V Li-Ion batériu, 400 W elektromotor a prijímač GPS. Maximálna rýchlosť je okolo 30 km/h, dojazd na jedno nabitie 80 km. Ovládač sa pripieňuje na pedále. S kolesom je spojený prostredníctvom Bluetooth a určuje silu vyvíjanú motorom – čím viac ťaháte, tým viac motor pomáha, až do limitnej rýchlosti. Jazdu do kopca obstaráva špeciálny režim. Nechýba mobilná aplikácia s údajmi o prejdenej vzdialenosti, kapacite batérie a pod. Nabíjanie batérie v kolese trvá päť hodín. Cena 26-palcového kolesa je 899 dolárov.



VOJENSKÝ HISTORICKÝ KALENDÁR

Jún

1. jún

1673 Náboženské potýčky v Senici medzi evanjelikmi a katolikmi viedli k prepadnutiu katolíckej fary a zabitiu niekoľkých ľudí spolu s farárom. Na sťažnosť katolíkov panovnícky dvor vyslal do Senice vojsko, aby jej obyvateľov potrestal.

2. jún

1098 Krížiaci vnikli do Antiochie

1848 V Prahe sa za účasti Ľ. Štúra, J. M. Hurbana a M. M. Hodžu začal Slovanský zjazd

1918 V Kragujevci (Srbsko) vypukla vzbura vedená slovenskými vojakmi 71. trenčianskeho pešieho pluku. Padlo v nej päť vojakov a 44 boli na základe stanného súdu zastrelení.

1948 Prezident ČSR Edvard Beneš podal demisiu

5. jún

1918 Vzbúрили sa príslušníci náhradného práporu 72. pešieho pluku posádky v Bratislave, ktorú tvorili navrátilci z ruského zajatia

9. jún

1898 Narodil sa gen. II. tr. Štefan Jurech (†(?). 2. 1945, Nemecko), vojenský diplomat, veliteľ slovenských vzdušných síl, počas SNP zatknutý nemeckým gestapom a prevezený do Nemecka

15. jún

1918 Uskutočnili sa krvavé boje pri rieke Piava v severnom Taliansku

21. jún

2013 Na Slovensko boli z Rumunska prevezené telesné pozostatky večného vojaka Ladislava Škultétyho-Gabriša a uložené v rodnej obci Mojtín

24. jún

1528 Vo vypálenom Trenčianskom hrade kapitulovala posádka kráľa Jána Zápoľského pred vojskami Ferdinanda Habsburského

1948 ZSSR uzavrel pozemné prístupové cesty do západného Berlína, začala sa Berlínska kríza

27. jún

1738 Narodil sa v Mojtíne Ladislav Gabriš Škultéty (†19. 8. 1831 Sannicolau Mic Arad, Rumunsko), c. a k. husár, ktorý bol 81 rokov cisárskym vojakom. Od 13 rokov slúžil štyrom cisárom. Prežil 22 vojen na 256 bojiskách.

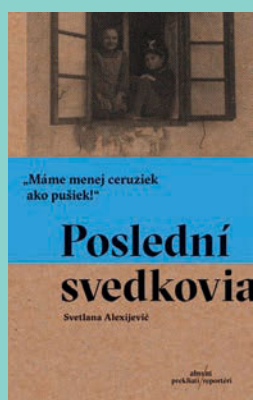


1928 Minister národnej obrany v Československu František Udržal vydal rozkaz, ktorým sa 2. júl – deň výročia bitky pri Zborove, stal sviatkom všetkých útvarov, ústavov a úradov čs. brannej moci

29. jún

1913 Začala sa druhá balkánska vojna

Zostavila: Mária Stanová
Vojenský historický ústav



Poslední svedkovia

Detská nevinnosť a vojnové besnenie. Tieto dve veci v žiadnom prípade nejdú dokopy. A predsa v každom konflikte trpia najmä bezbranné deti. Tak je to dnes v Sýrii či Afganistane a tak to bolo aj pred viac ako sedemdesiatimi rokmi počas Veľkej vlasteneckej vojny v Sovietskom zväze. Kto iný by mohol spracovať túto nesmierne ťažkú tému, ak nie laureátka Nobelovej ceny za literatúru, fenomenálna Svetlana Alexijevič? *Poslední svedkovia* sú záverom hrôzostrašnej pentalógie Svetlany Alexijevič, v ktorej zaznievajú tisíce zlomených hlasov. Tristostranovú knihu vydáva Absynt v preklade Silvie Šalatovej.

Vaše starosti... ...na našu hlavu



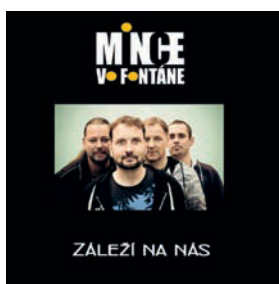
? Aké následky má pre vojaka požitie alkoholu v čase trvania služobného pomeru?

! Alkohol ako jeden z najnebezpečnejších fenoménov pôsobiacich na celkovú bezpečnosť a zdravie spoločnosti má svoje zastúpenie aj u konzumentov z radov profesionálnych vojakov. Ani výcvikový rok 2017 nebol výnimkou. Vojenská polícia, ktorá tejto oblasti venuje maximálnu pozornosť, zaznamenala celkovo 41 prípadov páchania protiprávnej činnosti profesionálnym vojakom v spojitosti s alkoholom (15 priestupkov a 26 trestných činov), a to či už počas výkonu služby, alebo mimo nej. Z tohto počtu išlo až o 23 prípadov jazdy vodiča motorového vozidla pod vplyvom alkoholu, pričom u 13 vodičov sme zaznamenali požitie alkoholu nad jedno promile. V tomto smere je veľmi dôležité mať na pamäti rozdielne (prísnejšie) podmienky právnych následkov oproti „civilu“. Profesionálneho vojaka čaká nielen právny postih za konkrétny čin a v niektorých prípadoch aj sputovanie svedomia v podobe zničeného života či zdravia, ale zákon č. 281/2015 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v tomto smere (§ 83) stanovuje aj tvrdé podmienky vo vzťahu k ďalšiemu zotrvaní v služobnom pomere. Predmetné konanie v niektorých prípadoch môže (napr. jazda pod vplyvom alkoholu) a v iných zase musí (napr. výkon štátnej služby pod vplyvom alkoholu, dopravná nehoda pod vplyvom alkoholu) byť vyhodnotené nekompromisným riešením, a to prepustením zo služobného pomeru. Tieto skutočnosti si však nie každý uvedomuje. Strata zamestnania najmä u žiiteľov rodín nielenže narúša harmonické rodinné prostredie, ale v niektorých prípadoch sa končí až existenčnými problémami. Preto zvážte svoje konanie a myslíte pritom na svojich najbližších.

mjr. Ing. Roman Savka,
Oddelenie policajných činností, Vojenská polícia Trenčín

Záleží na nás

Hudobná skupina Mince vo fontáne, ktorá pôsobí pri Akadémii ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši, predstavila v apríli svoj v poradí šiesty album s názvom Záleží na nás. Na premiérovom koncerte v Dome kultúry v Liptovskom Mikuláši sa zúčastnil aj rektor akadémie Jozef Puttera a ďalší hostia. V pop-rockovej skupine pôsobí zástupca riaditeľa Jazykového inštitútu major Ján Kamenský (gitara, spev) a major v. v. Vladimír Slavík (gitara, spev) z Personálneho úradu OS SR. Ako hosť sa na nahrávaní albumu podieľala aj rotmajsterka Anna Porubanová, tiež z personálneho úradu. Kapela, ktorá vznikla v roku 1999, sa už predstavila na mnohých vojenských i civilných podujatiach doma aj v zahraničí.



(pv)

Nedostali ste Obranu?

Zmenili ste adresu?
Potrebuje odoberať iný počet výtlačkov?

Ozviť sa nám na telefón 0960 31 29 84
alebo mail obrana@mod.gov.sk



Výstava o spolužití

Pri príležitosti 100. výročia vzniku Československej republiky sa na Bratislavskom hrade od 26. apríla do 9. septembra koná výstava s názvom Česko-slovenská/Slovensko-česká výstava. Na jej realizácii spolupracoval Vojenský historický ústav. Expozícia s rozlohou približne 1 400 m² mapuje život Čechov a Slovákov v spoločnom štáte, zobrazuje úspechy, ako aj krízy a ťažké chvíle vzájomného spolužitia.

(hk)

VŠC Dukla Banská Bystrica
a BCF vás pozývajú na

DEŇ OTVORENÝCH DVERÍ

PRI PRÍLEŽITOSTI
ŠPORTOVÉHO DŇA

9. jún 2018

9:00 - 13:00 | Atletický štadión na Štiavničkách

Ukážky športov
VŠC DUKLA
a športových klubov
z Banskej Bystrice

Vystúpia:
DFS Matičiarik
Sonyta Music

*Príď si zašportovať
s "Duklákmi"*

DOPRAVNÉ KRÍDLO
KUCHYŇA

VELITEĽ DOPRAVNÉHO KRÍDLA GENERÁLA MILANA RASTISLAVA ŠTEFÁNICA KUCHYŇA
POZYVA ŠIROKÚ VEREJNOSŤ PRI PRÍLEŽITOSTI MEDZINÁRODNÉHO DŇA DETÍ NA

DEŇ OTVORENÝCH DVERÍ

LETISKA KUCHYŇA

sobota 9. júna 2018

LETECKÁ TECHNIKA / POZEMNÁ
VÝZBROJ A TECHNIKA / STATICKÉ
A DYNAMICKÉ UKÁŽKY / LETECKÍ
MODELÁRI / HRY PRE DETI / PESTRÝ
SPRIEVODNÝ PROGRAM / OBČERSTVENIE

viac na: <http://www.izkuchyna.sk>

10:00 - 14:00 hod.

VSTUP VOĽNÝ



MILITARY ENGLISH

ENHANCED FORWARD PRESENCE (EFP)

Pripravit: Peter Susko

Enhanced Forward Presence is an important component of NATO's strengthened **deterrence** and defense posture. Allies implemented the 2016 Warsaw Summit decisions to establish NATO's forward military presence in the eastern part of Alliance territory, specifically in Estonia, Latvia, Lithuania and Poland.

NATO's enhanced forward presence is defensive, proportionate, and in line with international commitments. It represents a significant commitment by Allies and is a **tangible reminder** that an attack on one is an attack on all. Fully deployed in June 2017, NATO's enhanced forward presence comprises multinational forces provided by **framework** nations and other contributing Allies on a voluntary, fully sustainable and rotational basis. They are based on four rotational battalion-size battlegroups that operate **in concert** with national home defense forces and are present at all times in the host countries. These battlegroups, led by the United Kingdom, Canada, Germany and the United States respectively, are robust, multinational, combat-ready forces. They demonstrate the strength of the **transatlantic bond** and make clear that an attack on one Ally would be considered an attack on the whole Alliance.

Other Allies confirmed contributions to these forces: Albania, Italy, Poland, Slovakia, Slovenia and Spain contribute to the Canadian-led battlegroup in Latvia; Belgium, Croatia, France, Iceland, the Netherlands and Norway have joined the German-led battlegroup in Lithuania; Denmark and Iceland contribute to the UK-led battlegroup in Estonia; and Croatia, Romania and the United Kingdom have joined the US-led battlegroup in Poland.

The weaponry varies from contingent to contingent depending on the tasks and/or required capabilities on the ground. Typically, the battlegroup employs mechanized infantry carriers, armored fighting vehicles, tanks, artillery, fire and anti-tank support, surveillance and reconnaissance assets. Enhanced forward presence forces are **complemented** by the necessary logistics and infrastructure to support pre-positioning and to **facilitate** rapid reinforcement.

The four battlegroups are under NATO command, through the Multinational Corps Northeast Headquarters in Szczecin, Poland. Multinational Division Northeast Headquarters in Elblag, Poland coordinates and supervises training and preparation activities of the four battlegroups. As of February 2018 the approximate total troop number for all four battlegroups was 4 692.

NATO also has a forward presence tailored to the southeast of Alliance territory and in the Black Sea region. Allies are contributing forces and capabilities on land, at sea and in the air.

QUESTIONS:

1. Čo je to eFP a prečo sa spojenci v NATO rozhodli spustiť tento program?
2. Ktoré sú tzv. vedúce krajiny a pod velením ktorého veliteľstva a kde budú pôsobiť slovenskí vojaci?
3. Čo tvorí bežnú výzbroj bojovej skupiny (battlegroup)?

GLOSSARY

- **deterrence** (dɪˈtɜːns) – odstrašenie;
- **tangible** (ˈtændʒəbəl) – hmatateľný;
- **reminder** (rɪˈmaɪndər) – pripomienka;
- **framework** (ˈfreɪmˌwɜːk) – rámcový, bazálny;
- **in concert** (ɪnˈkɒnsɜːrt) – spolu, koordinovane;
- **transatlantic bond** (ˌtrænzətəlɒntɪk baʊnd) – transatlantické spojenectvo; • **complemented** (ˈkɒmpləˌmentɪd) – doplnený; • **facilitate** (fəˈsɪləteɪt) – napomôcť, uľahčiť.



npor. Mgr. Marek Brody,
starší kaplán levického
mechanizovaného práporu



Duchovné slovo

Rodina a domov

Pred časom televízia odvysielala krátky film o živote a rodine jedného profesionálneho vojaka. Tento major so svojou manželkou hovorili aj o svojej rodine. Majú päť detí. Venujú sa ich výchove vrátane kresťanskej výchovy. Okrem radostného súkromného života má rodina aj bohaté kultúrne i náboženské aktivity vo svojom prostredí. Zaťažkávajúcou skúškou pevnosti rodinných pút býva odchod manžela vojaka na službu do misie.

Všeobecná skúsenosť aj z armád iných štátov hovorí o tom, že mnoho manželstiev túto skúšku nevydrží. Nasledujú ľudské drámy, niekedy tragédie. Je to o tom, čo vlastne takýchto manželov spája. Či iba spoločné užívanie, alebo úprimná a obetavá vzájomná láska. Vojak musí počítať s tým, že kedykoľvek sa môže vyskytnúť situácia, ktorá si bude vyžadovať jeho dlhší pobyt mimo rodiny. Aj keď takéto odlúčenie býva vždy ťažké, prežíva ho úplne inak, ak sa môže spoľahnúť na dôveru a obetavú lásku a ak manželský partner môže plne dôverovať tomu, ktorý je mimo domu, v službe, že sa vždy zachová v zhode s ich vzájomnou láskou. Trvácnosť a nerozlučiteľnosť je totiž ďalšou podstatnou vlastnosťou manželstva.

Manželstvo je ako strom, ktorý potrebuje roky rastu, aby mohol prinášať ovocie. Ba aj vtedy, keď na jar zmrzne a neprinesie žiadne ovocie, trpezlivo čakáme s nádejou, že na ďalší rok zarodí. Kto by bol netrpezlivý a po krátkom čase strom vykopal a zasadil ďalší, nikdy by sa nedočkal košatej koruny s chutným ovocím.

Rodina je najsilnejší zdroj energie, života a lásky. V rodine človek nachádza šťastie, radosť i uspokojenie. Dá sa teda povedať, že najdôležitejšou úlohou muža a ženy je vytvorenie rodiny. Rodina znamená budúcnosť. Aby sa však rodina mohla stať šťastnou, musí v nej prevládať úcta a otvorenosť navzájom. Domov je miesto, kde sú ľudia milovaní, kde sa podporujú navzájom, kde sú šťastní nie preto, čo robia alebo majú, ale jednoducho, lebo sú. A preto je domovom rodina.

Či budete poskakovať v rytme hudby, zdvíhať činky alebo naťahovať svaly na hodinách jogy – všetko je to skvelé. Ste na správnej ceste za zdravím a krásnou postavou. Vedeli ste však o tom, že sa rýchlejšie dopracujete k svojmu cieľu, ak budete pravidelne opakovať niektoré zostavy cvikov? My predstavujeme nasledujúce štyri, ktoré vám dostatočne pomôžu dostať sa do formy. Nech je aj vaším heslom: „Keď nemôžeš, pridaj“! Prajeme vám príjemné cvičenie a výsledok na výbornú.

NA PEKNÝ HRUDNÍK A RUKY

Nastavte sa do polohy vzporu ležmo (doska), dlane umiestnite rovnobežne a v prirodzenej šírke pod úroveň ramien, lakty nechajte mierne pokrčené. Chrbát udržiajte v prirodzenom zakrivení a špičky chodidiel dajte na šírku bedrových kĺbov. Spevnite brušné svaly. Pokrčte lakty do uhla 45 až 60 stupňov voči telu a klesnite dole. Dôjdete do maximálneho rozsahu pohybu a zatlačením dlani do zeme sa vracajte späť do východiskovej polohy. Pozor: nedvíhajte hlavu, neprehýbajte sa v driadku a ani ho nedvíhajte. Skúste najprv menej opakovaní, napr. 2 × 5, 2 × 10, 3 × 10..., postupne pridávajte.



NA PLOCHÉ BRUCHO

Ľahnite si na podložku, nohy majte približne v 60° uhle ako na bicykli. Ruky pokrčte a dajte si ich za hlavu. Ľavým lakťom s nádychom smerujte k pravému pokrčenému kolenu nad hrudníkom. Vymieňajte strany, teda pravý lakeť priťahujte k ľavému kolenu. V konečnej fáze, keď sa snažíte dotknúť lakťom kolena, vydýchnite. Nohy aj lopatky sa usilujte držať počas celého pohybu nad zemou. Mali by ste cítiť veľkú záťaž na brušnom svalstve. Opakujte 2- až 5-krát po 10 až 20 opakovaní.



Text:
Hana Klobušická
Foto: Martin Mikula

Dostatočná „4“

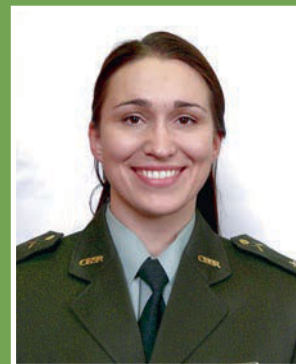
NA ŠTÍHLE NOHY

Stojte rovno, chodidlami na šírku bokov špičkami vpred. Hlavu držte v predĺžení s trupom. Ruky držte v bok. Prevedte dlhý krok, v momente došliapnutia pokrčte obe kolena a prejdite do drepu na prednej nohe. Koleno zadnej nohy zostáva za osou tela a zastaví sa tesne nad zemou. V tom momente zatlačte pätou prednej nohy do zeme a zdvihnite sa späť. Vystriedajte nohy a opakujte. Môžete robiť výpady na mieste, ale aj v pohybe niekoľko metrov dopredu či dozadu, tzv. farmárska chôdza. Počet opakovaní je 3×10 alebo 3×15 na každú nohu.



NA KRÁSNY ZADOK

Stojte rovno, chodidlá držte v pohodlnej šírke, špičky paralelne alebo mierne vytočené von, ruky predpažte. S pohľadom vpred alebo s úsmevom na partnera. Pokrčte nohy v kolenách, vysaďte panvu a prevedte drep dole, akoby ste si chceli sadnúť na stoličku. Kludne ju môžete na začiatku aj použiť. Pokročilejší sa musia dostať bedrovými kĺbmi pod úroveň kolien. Kontrolovaným a plynulým zatlačením do piat sa vráťte do východiskovej polohy. Pozor – nedvíhajte päty, neprenášajte váhu na špičky a veľmi sa nepredkláňajte. Opakujte koľko vládžete, napr. 3×20 , 3×30 , 3×40 ...



Miesto pre psychológa

por. Mgr. Štefánia Maržiňanová,
VÚ 1101 Trebišov

Aj vojak je len rodič

Povolanie zasahuje hlboko do osobného života profesionálneho vojaka a vplýva na všetkých členov jeho rodiny. Rodič na „týždňovkách“ alebo v dlhodobejšom odlúčení má pri výchove detí veľmi ťažkú pozíciu. Každodenné situácie v rodine neprežíva a víkendové riešenia už vzniknutých problémov sú často vopred odsúdené na neúspech. Rodičia aj deti prechádzajú obdobiami, ktoré sa snažia zvládnuť. Veľmi náročným je obdobie vzdoru. Deti robia počas prvých dvoch rokov života ohromné pokroky v schopnosti regulovať svoje emócie a správanie. V období vzdoru je dôležité uvedomovať si, že dieťa sa správa neovládateľne, lebo nevie ovládať emócie. Pri vzdorovitom správaní dieťaťa by sa mali rodičia pokúsiť maximálne obmedziť prísnu výchovu, telesné tresty či ľahostajný dohľad. Dieťa si často vytvorí návyk vzdorovitosti, lebo rodičia sú lapení v cykloch konfliktov s ním. Jedným z bežných negatívnych cyklov je situácia, keď rodič opakovane dieťa žiada, aby niečo urobilo, a ono to opakovane odmieta, začne byť agresívne, až rodič kapituluje. Tento vzorec sa potom objavuje v správaní dieťaťa, pretože z jeho hľadiska sa mu úspešne podarilo vnútiť rodičom svoju vôľu. Ak už je rodič nútený zapojiť sa do konfliktu, musí „vyhrať“. To neznamena uplatňovať silu, pretože prísna disciplína a telesné tresty často vyvolávajú hnev a plač dieťaťa. Rodič potrebuje nájsť iné prostriedky, ako prekonať vzdor dieťaťa a dosiahnuť cieľ. S dieťaťom by mal zachádzať láskyplne, ale pevne.

Preto:

- neberte výbuchy zlosti u vášho dieťaťa osobne, pokúste sa vždy zachovať pokoj a rozvahu
- berte pocity vášho dieťaťa vážne a nevysmieвайте sa mu za ne
- snažte sa ignorovať ataky, ak dieťa neohrozuje seba a iných
- ukážte dieťaťu, že sa môže vybiť aj inak, stanovte pravidlá pre celú rodinu a dbajte na ich dodržiavanie
- vezmite dieťa za ruky a rozprávajte sa s ním o tom, čo sa práve udialo

Nikto nie je dokonalý, a ak niekedy sami stratíte nervy, nič sa nedeje. Buďte však ako rodičia jednotní v nárokoch na dieťa a jeho výchovu.

Materská dovolenka podľa velenia ČSLA ohrozovala bojovú a mobilizačnú pohotovosť



Priebeh a podmienky služby vojakov z povolania ČSLA

Podľa branného zákona č. 92/1949 mohol byť vojakom z povolania len čs. občan s potrebnou odbornou a telesnou spôsobilosťou, bezvýhradne oddaný pracujúcemu ľudu a socialistickému zriadeniu, aktívne bojujúci za uskutočňovanie politiky KSČ. Mal byť vždy pripravený na obranu slobody a nezávislosti krajiny i na plnenie povinností vyplývajúcich zo spojenectva so ZSSR a ostatnými socialistickými štátmi.

Vojaci z povolania mali byť prototypom socialistického človeka. Boli povinní zachovávať a upevňovať vojenskú disciplínu, byť vzorom čestnosti a pracovitosti. Mali dodržiavať princípy socialistickej morálky, dbať o dobré meno ČSLA a chrániť majetok ľudu. Mohli voliť, ale nemohli sa združovať v odborových organizáciách a nemali ani právo na štrajk. Mali zakázané prevádzkovať živnosť a byť členmi riadiacich či kontrolných orgánov právnických osôb, ktorých cieľom bolo dosahovanie zisku. Rovnaké povinnosti a práva vojakov sa vzťahovali i na vojačky, odlišnosti a zvláštnosti v priebehu vojenskej služby však zohľadňovali základné predurčenie matiek a vychovávateľiek detí.

Veliteľský zbor tvorili vojaci z povolania (ktorí si ako štátni zamestnanci zvolili vojenskú službu ako trvalé povolanie) a v ďalšej službe (ktorí voči nej prevzali záväzky a vykonávali ju ako povolanie dočasné). Služili mohli ako príporčíci (resp. do roku 1960 ako poddôstojníci), dôstojníci a generáli. Kategorizácia vojenských profesií zahŕňala mnohostrannú sieť väzieb z hľadiska vojensko-odbornej činnosti, stupňa velenia i predurčenia jednotiek. Vyjadrením profesionálnej diferenciacie boli čísla vojen-

skej odbornosti, ktorých sa vykryštalizovalo približne 460. ČSLA mala vysoký stupeň hierarchizácie, centralizácie a formalizácie vzťahov podriadenosti a právomoci, v 43 druhoch vojsk a služieb bolo registrovaných zhruba 1 650 funkcií. V dôsledku stranického schematizmu sa však v jej chode objavili viaceré deformácie, ktoré narušili fungovanie a profesionálnu štruktúru veliteľského zboru. Šlo najmä o narušenie systému povyšovania a ustanovovania z perspektívnych hľadísk vývoja, kde uprednostňovanie politických kritérií a neschopnosť zosynchronizovať vzdelanie s odborom a funkciou potlačili prirodzené kariérne stimuly. Odrazom bolo zníženie vážnosti hodností, extrémna fluktuácia i plnenie úloh na papieri bez pridanej hodnoty. Po okupácii navyše nastal úbytok svojbytnosti a príťažlivosti vojenského povolania, z ktorého sa vytratilo logické myslenie i hodnoty ako cieľavedomosť, zodpovednosť, tvorivý prínos a svedomosť. Adekvátne kritériá výkonu, hodnotenia, profesionálnej prestíže ani komunikačné návyky neexistovali. V narušenom priestore sa, naopak, „zaužívali“ ideologické normy, na ktorých sa „zrefazilo“ iracionálne konanie, sprevádzané znehodnocovaním vlastných myšlienok i práce.

Mnohotvárnosť a rizikovosť práce, zodpovednosť, nepravidelný odpočinok, nárazové stravovanie, stres, striktná subordínácia a špecifické interpersonálne vzťahy zasa predstavovali značné fyzické i psychické zaťaženie (predovšetkým vojakov slúžiacich v bojových útvaroch). Princíp nepretržitej bojovej pohotovosti a časté reorganizácie negatívne determinovali ich identifikáciu s armádnym prostredím a stavali pred nich požiadavky neustálej adaptácie. V priebehu kariéry menili miesto posádky 5 až 6 ráz, pričom nemali možnosť si ho voliť podľa vlastného prania. Mali asi 250-hod. pracovný mesiac, ale nadčasy preplácané neboli. Ani náhradné voľná za vojenské cvičenia, strážne a dozorné služby v noci či v deň odpočinku im neudeľovali v plnom rozsahu. Služba, vykonávaná bez ohľadu na počasie, dennú dobu a osobné pohodlie, zasa negatívne vplývala na ich rodinný život.

Text: Mgr. Alex Maskalík, PhD.
Vojenský historický ústav Bratislava



František Veselý (1923 – 1996)

Dôstojník z povolania od roku 1951, v roku 1962 absolvent Vojenskej akadémie GŠ Moskva. Následne veliteľ 4. tankovej divízie (genmjr. 1966), v rokoch 1969 – 1971 1. armády (genpor. 1971) a až do roku 1985 veliteľ Západného vojenského okruhu, z ktorého sa v prípadnej vojne so Západom v stave Spojených ozbrojených síl Varšavskej zmluvy stával samostatný čs. front (genplk. 1975). Po ministrovi obrany a náčelníkoch GŠ bol v ČSLA mužom č. 3. Bol zosobením faktoru „psychopatie“, ktorý otrávil medziľudské vzťahy na všetkých úrovniach armádnej hierarchie. Jeho najmarkantnejšími prejavmi boli arogancia, hrubosť, vulgárnosť, pomstychtivosť a absencia empatie. Bol postrachom všetkých príslušníkov ČSLA. Svojou posadnutosťou bielo namaľovanými obrubníkmi si vyslúžil prezývku *Franta Vápnó*.

Vývoj 120 mm samohybného
mínometu začal v roku 1980
v národnom podniku Konštrukta
Trenčín. Označenie PRAM vychádza
z projektového názvu PRAPorný
Minomet.

Prvé dva vzorové kusy boli vyrobené v ZŤS Dubnica nad Váhom v roku 1982. Do roku 1985 sa konali vojskové skúšky. Potom v rokoch 1985 – 1990 bolo v ZŤS Dubnica nad Váhom vyrobených celkovo 12 kusov, ktoré boli zavedené do výzbroje Československej armády pod označením 120 mm samohybný mínomet vz. 85 PRAM-S, skrátené 120 mm ShM PRAM-S.

Výroba ďalej nepokračovala po dohodách o znížení počtu konvenčných zbraní. 120 mm ShM PRAM-S je bojové, pásové, plávajúce obrnené vozidlo, vyzbrojené 120 mm mínometom a 12,7 mm guľometom NSV, postavené na predĺženom podvozku BVP-1.

Do minúty strieľa

Samohybný mínomet je určený na zvýšenie palebnej sily a ochrany mechanizovaných alebo motorizovaných jednotiek pri vedení útočného alebo obranného boja, na ničenie a umlčanie živej sily, na ničenie protitankových palebných prostriedkov a zoskupenej slabo obrnenej bojovej techniky nepriamou paľbou, vedenou hornou skupinou uhlov.

Vyznačuje sa vysokou priechodnosťou a manérovacou schopnosťou na ceste aj v teréne. Vodné toky prekonáva aj v prípade maximálneho zaťaženia plávaním. Pancierovanie vozidla dostatočne

Takticko-technické údaje

Osádka:	4 osoby
Hmotnosť:	15 970 kg
Šírka:	2 940 mm
Dĺžka:	7 470 mm
Výška:	2 250 mm
Motor:	vznetový UTD-20
Objem motora:	15 900 cm ³
Výkon motora:	20 kW
Max. rýchlosť:	na ceste 63 km/h v teréne 33 km/h
Rýchlosť plavby:	7,4 km/h

120 mm mínomet, automatický, zozadu nabíjaný

Dostrel:	minimálny 504 m maximálny 8 036 m
Rýchlosť streľby:	maximálna 20 mín/min-1
Počet mín pre mínomet:	80 ks

12,7 mm guľomet NSV montovaný, protiletadlový

Počet nábojov:	300 ks
PTRS 9K113 Konkurs	
Počet striel:	3 ks



Mínomet z Trenčína

chráni posádku proti účinkom pechotných zbraní a proti črepinám granátov. Vozidlo umožňuje jazdu a streľbu mínometu vo dne aj v noci. Prechod zbrane z pochodovej do bojovej polohy je do jednej minúty. Korba vozidla sa delí na motorový priestor, priestor vodiča a bojový priestor. Motorový priestor je oddelený od ostatných izolovaných a hermeticky uzatvorených priestorov.

Posádka je rozmiestnená na viacerých pracoviskách. Veliteľ vozidla má pracovisko vo vežičke v strede korby na pravej strane. Pracovisko vodiča je v ľavej prednej časti vozidla, pracovisko mieriča je v ľavej strednej časti korby a nabíjač je v zadnej časti. Pohon vozidla zabezpečuje vpredu uložený, kvapalinou chladený, šesťvalcový, štvordobý, vznetový motor UTD-20, s priamym vstrekaním paliva, s objemom valcov 15 900 cm³ a maximálnym výkonom 220 kW.

PRAM-S má upravený podvozok BVP-1, na ktorý bolo pridané na každú stranu jedno pojazďové koleso. Vozidlo pri svojej bojovej hmotnosti cca 16 ton sa po cestách pohybuje rýchlosťou asi 60 km/h, v teréne okolo 30 km/h a na vodnej hladine pláva rýchlosťou 7 km/h. Priemerná spotreba paliva je udávaná 92 l/100 km, dojazd po cestnej komunikácii 550 km.

Zozadu nabíjaný

Zbraňový systém tvorí v bojovom priestore umiestnený automatický, zozadu nabíjaný 120 mm mínomet. Ide o automaticky zozadu nabíjanú zbraň kalibru 120 mm s monoblokovou hladkou hlavňou. Mínomet ničí ciele na vzdialenosť od 504 m do 8 036 m. Režim paľby zabezpečuje 18 až 20 výstrelův za minútu, alebo 40 výstrelův za 5 minút a 70 – 80 výstrelův za hodinu. Pomocnú výzbroj tvorí 12,7 mm protiletadlový guľomet NSV a protitankový raketový komplet 9K113 Konkurs. Ďalšiu výbavu vozidla tvorí zariadenie na ochranu osádky proti účinkom zbraní hromadného ničenia, protipožiarne zariadenie a tepelné naftové zadymovacie zariadenie.

Pri rozdelení Československa sa 12 mínometův delilo v pomere 2:1. Armáda Českej republiky tak získala osem mínometův, ktoré sú v súčasnosti v jej výzbroji. Slovenskej armáde pripadli zvyšné štyri kusy. V zbierke VHM Piešťany sa momentálne nachádzajú dva kusy, prevzaté na základe zmluvy o bezodplatnom prevode z VTSÚ Záhorie.

Text: Ing. Martin Miklan

Vojenský historický ústav – VHM Piešťany

Foto: Ivan Kelement

Informácie o expozíciách Vojenského historického múzea, otváracích hodinách

a vstupnom nájdete na webovej stránke www.vhu.sk.



120 mm samohybný mínomet vz. 85 PRAM-S zo zbierok
Vojenského historického ústavu – Vojenské historické múzeum Piešťany